Norsk Folkeblad.

No. 13. | Dette Blad udkommer hver Lørdag. | Kristiania den 28 Mars 1868. | Fierdingaarlig: fint Papir 48 ß, simplere 30 ß. | 3die Aarg.

Indhold:

Billeder af Livet i en svensk Bygd. — Carl-Johans-Monumentet (Afbildning). — Billeder fra Statsøkonomien — Lidt om Madagaskar (med to Billeder). — Kristiania. — De sidste Begivenheder. — Nyheder.

Billeder af Livet i en svensk Bygd.

(Under denne Titel vil Bladet give nogle Brudstykker af en svensk Bog, der udkom iforr, og som har til Titel „Landtsoldaten, en teckning ur folklifvet i Westergöthland, af Götha". Bogen er meget stor, og den egentlige Fortælling har ikke nogen særdeles Værd; derimod giver den en Mængde enkelte Skildringer af Folkets Skikke og Sæder, og nogle af disse forstaaes godt, uden at man behøver at kjende den Sammenhæng, hvori de stilles i selve Fortællingen. Oversættelsen er med Flid holdt saa nær den svenske Original som muligt, mange særsilte Benævnelser eller Vendinger i Talen ere beholdte, fordi de høre med til at gjengive den oprindelige Farve. Noget, som f. Ex. ganske tilhører den svenske Forfatter, er den underlige Blanding af stivt-nøjagtigt Bogsprog og Almuetale, som Personerne føre i Munden, og som uden Tvivl hører med til en tro Gjengivelse af Livet i et Distrikt, hvor den hyppige Samfærdsel med Byerne har lært Bønderne at „knote".)

I.
Frieriet.

„Der har vi Friere tilgaards", ytrede Anders Bengtsson, idet han saa ud paa Vejen og rejste sig fra Saltbænken ved Skorstenen, hvor han havde været beskjæftiget med at rense sine Tobakspiber. Han skyndte sig nu at stille dem op i Række efter deres Størrelse paa en dertil opslaaet Hylde mellem Sengen og det med Navn og Aarstal forsynede Slaguhr, og indtog saa sin vanlige Plads i den højarmede Lænestol, der stod bortved et brunmalet Slagbord midt fremfor Gavlvindøjet i Stuen.

„Haakon Kronegaarden selv, naa, det kan jeg sige! ham har jeg længe ventet paa. Per er eneste Søn og passer godt til min Elin, der jo ogsaa er eneste Barn. Lige Børn lege bedst, og Mage bør ha Mage. Ingenting er bekosteligere end Brorkone og Søstermand; det har jeg lagt Mærke til, og skjønt Gud skal vide, jeg har havt en stærk Ryg og derfor ikke har behøvet at spille Fallit, saa har det alligevel havt sine Besværligheder."

„Ja men Du Far," svarede Datteren og blev ganske rød, „jeg vil ikke ha Per Kronegaarden."

„Saa — aa, er nu han heller ikke god nok?"

„Jo god nok det er han vist; men ser I, jeg vil eller tør ikke gifte mig med ham for hans Mors Skyld. Hvad skulde der blive af mig, som har gaaet herhjemme hos Jer og raadet mig selv? Hvorledes synes I, at jeg skulde kunne blive Sønnekone til Annafaster i Kronegaarden, som er saa gjerrig af sig, at hun ikke har Raad til at sove om Natten. Bage, brygge, vadske, skure — alt det er Nattearbejde der, og naar de saa i Otten faar Frokosten i sig, saa gjælder det at tage fat paa det siddende Arbejde, og aldrig vil hun høre tale om, at Nogen ikke aarker saameget som hun. Ingen faar være syg, det kalder hun Ladhed. Mindes I ikke Far, I for nogle Aar siden talte om, hvorledes hun havde jaget ud den stakkars Jætergutten deres, da han havde krøbet bort og lagt sig en Søndagsmorgen i Faarestalden, for at han skulde faa ligge varmt, den syge Stakkaren; da sa hun, at han bare skabte sig syg, skjønt de længere fremme paa Dagen fandt ham død ude paa Marken. Nej, jeg vil være hjemme og stelle om Jer det lille, jeg aarker. Forresten tror jeg ikke, min Tid her paa Jorden bliver ret lang, og da kan I vel unde mig at faa være her hjemme. Jeg har jo havt Værk i hele Kroppen lige siden før Jul, bare for det jeg vævede den der Kjolen med Silkerending i til mig; jeg mindes nok, I bad mig la Væven bli og la en af Pigerne faa Ende paa den, dengang jeg gav mig for Brystet og Rygværk; men det ved I vel, det havde ikke gaaet an at gaa fra halvgjort Arbejde; de snakker alligevel nok om her i Bygden, at jeg ikke duger til nogen Ting, men er som en Jomfru."

„Du er lig alle andre Tøse, Elin. Gudbevares, Ingen af Jer vil gifte sig; men sjelden siger nogen nej paa Brudeskammelen. Sygeligheden, du giver dig for, den retter sig nok, bare du blir gift. At være hjemme og stelle for mig, trænges ikke; en brav Kar hjælper sig selv, saa har jeg gjort til denne Dag, og der findes nok andre Kvindfolk end du, som vil holde Hus for mig, eller rettere sagt, som vil lave Maden; for at holde Hus det duger Ingen af jer til; og ikke behøver du at frygte for, at jeg gifter mig igjen, for gift har jeg været. Tror du, jeg vilde ha den Skammen paa mig at ha dig gaaende herhjemme som en gammel Møkjerring. Synes du, det skulde passe sig, at de fik det at sige, at Anders Bengtssons Datter i Sørby blev siddende igjen? Nu siger du ja, naar Kar'en kommer saa langt som til dig, og kom ihug, at det var Far din, som sa det Ordet."

Imens havde tvende Rytere i Smaatrav nærmet sig til Gaarden, ikke Side om Side eller som om det hastede, men hel mageligt og et Par Skridt efter hinanden, hvilket skulde sige saameget, som at de vare ude paa Frierfærd.

Da de var kommen frem til Gaarden, steg først den ældste af Hesten og bandt den ved det rødmalede og med hvide Kugler forsynede Stakkit, der indhegnede et stort Gaardsrum, hvor sex nybarkede Bikubber, beskyttede mod Nordenvinden, havde sin Plads.

Den yngste drog op af Vestelommen en aflang Sølvdaase, i hvis Laag der var indsat et Spejl, og betragtede saa Stykke for Stykke sin egen Person, mens han, saa godt det lod sig gjøre, rettede paa sin udbroderede Underhue og sit grønrudede Silkehalstørklæde, som Mor idag første Gang havde hjulpet ham paa med; trak i Kjeden til Uhret i Buxelommen, saa at Guldsignetet og Uhrnøgelen med Karneolstenen i kunde sees ordentlig, tog frem af Frakkelommen et Par splinternye Kalosker, og da han nu havde

Bergsliens Udkast til Carl-Johans-Monumentet.

faat dem rigtig paa sig, børstet Hatten og gnedet Støvet af Frakken, tog han sin med Rørskaft forsynede Ridepisk og den røde Bomuldsparaply under Armen og lagde saa ivej, holdende sig nogle Skridt bagefter Faderen, der, medens Sønnen holdt paa at stelle sig i Orden, med sin store Merskumspibe i Haanden synlig tilfreds havde taget alle Gaardens ydre Tegn paa Velstand i Øjesyn og sammenlignet dette med, hvad han selv ejede.

Da de Fremmede traadte ind, rejste Anders Bengtsson sig langsomt fra sin Plads, gik dem imøde og bad dem med et kraftigt Haandtag at være velkomne. Da de havde takket Værten og de øvrige af Husets Folk, som var inde i Stuen, for sidst og for „alt Besvær", tog de Gamle Plads ved hver sin Side af Bordet. Til Per satte den forlegne Elin en Stol frem midt paa Gulvet, og han syntes med sig selv, at „det var gildt at bli paa det Sæt æstimert og gjort Krus for."

Anders Bengtsson gav Befaling til, at de fremmede Hestene skulde sættes ind paa Stalden og fodres med Havre, mod hvilket Haakon Persson indvendte, at de godt kunde bie, til de kom hjem.

Tobakskardusen med „Gefle vapen" blev nu taget ned, Piberne stoppede af Elin, tændte med et sprakende Spiketræ, hvorpaa Gamlingerne begyndte at samtale, først om Vejret, siden om Myrdyrkning, Braatebrænding og Skogbrand, og Haakon kunde aldrig noksom rose den høje, brede og jevne Stenmuren, som var lagt, saalangt Vejen gik over Sørby Grund, og i hvor god Stand Kirkevejen var, rigtig som en Kongevej. Han havde særskilt lagt Mærke til de prægtige Jernklinker, Anders Bengtsson havde forsynet alle Grinderne med, og saa den svære Hølaaven og de malede Grindstolperne osv. osv.

„Aa det er nu ikke noget at lægge slig Mærke til, kjære Bror", svarede Anders Bengtsson selvtilfreds. (Forts.).

Billeder fra Statsøkonomien*).

(Af Jonas Lie).

II.

Til Indledning: Guldalderen eller Stilheden foran Verdenshistorien. Dennes Opgave er at berette om det menneskelige Arbejde og om dettes blivende Udbytte, som er Civilisationen. Om Lovene for dennes Fremadskriden, derunder Loven for Underholdningsmidlernes Forøgelse.

Oldtidens Nationer erindrede i sine Myther en Guldalder, hvori Menneskelivet henrandt i Uskyld og Fred her paa Jorden, uden Anstrængelse og Møje. De gamle Grækere og Romere afmindede den i sine Sagn om Kronos's eller Saturns Tid, da Mennesker og Heroer efter et lykkeligt og fredeligt Liv og en Død, blid og stille som en uformærket Indslumren, steg forklarede op til Elyseum. Nordboerne havde — foruden sin Gudelæres Beretning om Tidens Morgen, i hvilken Guderne før det Ondes Opkomst lekte uskyldige sammen paa Idasletten — Sagnet om „Frodefreden", da Jøtuntrælkvinderne „Fengja" og „Mengja" maatte male Fred, Guld og gode Tider for Kong Frode, og hvorunder Ejendomsretten var saa agtet, at en Guldring kunde uvogtet ophænges paa Jøllingheden i Jylland og paa Frodeaasen ved Tunsberg. Hos de hedenske Mexikanere fandt de spanske Erobrere endog oppe i det fjortende Aarhundrede i friskt Troesliv et Guldaldersagn om deres Solgud Quetzalcoatls lykkelige Regjeringstid, da Jorden bar Frugt uden Dyrkning, et Kornax var tungt som et Mandsløfte, og Luften var fuld af Blomsterduft og Fuglesang. Betydningen af denne sidste Del af deres Sagn blir klarere, naar man erindrer, at det i de varme Lande og især i Amerika er det Almindelige, at Blomsterne ere duftløse og Fuglene uden Sang, idet de ligesom til Gjengjæld udmærke sig ved broget Pragt og glimrende Farver. Mythen om Hesperidernes Have paa Kysten af det atlantiske Hav med de kostelige Guldæbler, der stod under Bevogtning af Nattens Døtre, hører vel ogsaa hid. I vor hellige Skrift benævnes Stedet „Eden", hin guddommelige Have, hvori „vorede allehaande Træer, som vare liflige at se til og gode til Føde," i hvis Midte stod saavel Livsens Træ som Kundskabens Træ — o: Menneskets store Valg mellem Godt og Ondt —, og fra hvilken Have udgik de fire Verdensfloder, hvoriblandt den, som hed „Pison, løber om det ganske Land Havila, hvor der er Guld og Bdellion og den Sten Onyr." Naturen opammede her sit Kongebarn — Mennesket — i sin deiligste Egn. Solen trak Morgen og Aften sit røde Skarlagensomhæng til og fra Vuggen. I den hede Dag bøjede de bladrige Grene sig skyggende ned til det med de herligste Frugter, medens et flammende Farveværd af Blomster malede Vuggen, og alle Jordens Dyr kom hen og bragte sin Hyldning og fik Navn, hver sit. Menneskets Barnesjel var da som det stille Havspejl, i hvis dybe Klarhed Guds Himmel roligen sænker sit uendelige Billede. Lidenskabens Uvejrshaand havde endnu ikke slaaet det sønder i de utallige Tankens Skaar, Stykker og Stumper, hvori Gudsbilledet siden er brudt og formørket inde i vor Bevidsthed. Kampen mellem dets tvende stridige Viljer var ikke nedbrudt i dets Natur, der endnu var stor og hel. Det var ogsaa netop i Styrken af denne Naturs store Enfold og Helhed, at det ikke forstod „Forskjellen mellem Godt og Ondt".

Det Onde var ved sit eget fornuftstridige Væsen dets fuldendte Natur imod paa samme Vis, som vi nu ikke med aabne Øjne falde paa at gaa ind i en Ild. Der skulde derfor det Ondes Fyrstes hele Kløgt til for at friste det ind deri, idet han satte Flammen i den uskyldigst mulige Form i et Æbles Rødme og derved fik tændt den første Gnist til hin Syndens Ildebrand, der ved sine ustandselige Konsekventser vilde have fortæret hele Skabningen, om ikke Kristus havde modvirket den ved sin guddommelige Opofrelse og slukket den med sit Blod. Denne Storhed i Naturen tør hellerikke opfattes som kjølet paa Bekostning af nogensomhelst intellektuel Fuldkommenhed, og som om Mennesket i dette Stykke stod lavere da end vi nu. Bibelen siger tvertimod, at Gud havde iforvejen underrettet det. En Forestilling, som nærmer sig det Sande, faar man vel ved at tænke sig en Kunstner. Denne ved visselig, hvad en falsk Tone eller en falsk Linje er, og det mange Gange bedre end vi Andre, som ikke har Sandsen saadan vakt for Kunsten. Men i dette hans Kunsts ene og særskilte Stykke er hans Menneskenatur forholdsvis hel og ophøjet og derfor i Kunsten givende os en Følelse af det Guddommelige. Saaledes var efter vor Religionslære de første Menneskers Natur ikke blot som Kunstnerens eller den „store Mands" i det enkelte, særskilte Stykke af Livet enfoldig, stor og ophøjet; men de vare dette i alle Stykker og saa at sige deres hele Væsen rundt, saa at den herligste Skjønhed, som nu en sjelden Gang aabenbarer sig for vore Øjne, alligevel deraf kun maa blive en svag, mat Afglands. Mandens og Kvindens Aasyn bare den uforkrænkede Naturs høje Kongepræg, og deres harmoniske Legemer stode i Uendelighedens Sundhed og geniale Skjønhed. Deraf kan man som saa naturligt forklare vore Stamfædres lange Levealdre i Tiden efter Syndefaldet, hvorom Bibelens Slægtregistre berette, og deri og en tænkelig Forklaring paa dens besynderlige Fortælling om, at Englene nedstege og elskede Jordens Døtre, hvorved der fremkom en Kjæmpeslægt, stor og fuldkommen, men trodsende paa sin Styrke.

Denne Guldalder, denne Jordens lykkelige Morgenstund, som Bibelen beskriver saa ophøjet simpelt, i hvis Sceneri Gud og Mennesket endnu vandre ved hinandens Side og endnu tale fortroligt sammen, danner ligesom det højtidelige Blikstille foran Verdenshistorien, der har at berette, ikke om Fred, Uskyld og Hvile, men om Kampe og Uro og Strid, som Mennesket siden har maattet føre imod Naturen saavel den indeni dets eget Væsen som den udenfor det. Den første Side af denne Kamp udgjør dets moralske og intellektuelle, den sidste Side dets materielle Livs Historie; men begge staa de i et uadskilleligt, gjensidigt Paavirknings- og Betingelsesforhold til hinanden.

Historien begynder med Menneskets første Arbejdsdag, da det stod fattigt og nøgent udenfor dette sit Barndoms Guldslot. Begrebet om „Mit og Dit" vaagnede i dets Bevidsthed, delende dets materielle Verden med en lige saa afgjørende Linje som den, hvormed Begrebet om „Godt og Ondt" alt havde kløvet dets moralske Liv. Med disse to Begreber bleve de Fundamentalbjælker lagte, hvorpaa Menneskelivets økonomiske og moralske Bygning siden skulde opføres.

De ældste skrevne Historier, som kjendes, er den kinesiske Schuking, de indiske Vidaer, Bibelen, Herodot og Homer, hvoraf de tvende første gaa tilbage indtil mellem 2 a 3,000 Aar før Kristi Fødsel. Den ægyptiske Historie, som man har fundet ved at udtyde de gamle ægyptiske Skrifttegn (Hieroglyfer) paa Granitvægge og Mindesmærker, synes at gaa endnu længere tilbage nemlig til omtrent 4,000 Aar før Kristi Fødsel. Ikke saa gammel som den ægyptiske er det assyrisk-babyloniske, det oldpersiske og det mediske Riges i den saakaldte Kilestrift paa lignende Vis som i Ægypten forefundne historiske Brudstykker; men ogsaa disse ligge dog oppe i en graa Oldtid tildels foran alle Historiebøger.

Fra Menneskets første Arbejdsdag og, indtil det fandt paa saaledes at opskrive sin Historie, ligge imidlertid lange Tidsaldre af Menneskearbejde, hvorover ingen jordisk Konto er holdt, og hvis store Træk vi nu blot kunne gjætte os til.

Med den i Skrift optegnede Historie kan Menneskeslægten siges at have indført sit Arbejdes Bogholderi, i hvilket hvert Folkeslag har sin Rubrik. Sværdet og Buen, Plogen og Hakken ligesaavel som Ordet og Pennen ere her kun de forskjellige Arbejdsredskaber, over hvis endelige Afkastning for Civilisationen den skrevne Historie holder Konto. Historiens største Mænd ere i denne Regnskabsbog de, som have arbejdet mest — uanseet med hvilket Redskab, og Sværdet har der i og for sig ikke højere Rang end Plogen eller Pennen. Enhver Tid sætter imidlertid det Arbejde, som den har at udrette, øverst. Saalænge Sikkerheden endnu var Nationernes Hovedløsen, stode saaledes næsten udelukkende Sværdets Arbejdere, (de store Krigere) øverst i Ære og Anseelse. Efterhaanden, som Historien drog udover, blev dens Indhold mere alsidigt, og den sætter nu sin Berømmelsens Præmie for alle Arbejdsretninger.

Hvorledes det menneskelige Arbejde kan have artet sig, før den skrevne Historie begyndte at holde sit Regnskab dermed, i de Tider altsaa der i denne Betydning af Ordet kunne kaldes historieløse, tilhører som sagt kun Gjætningen og de Rids, som efter denne lader sig udføre deraf, ville derfor kunne tegnes højst forskjelligt. Jeg skal, saavidt det i Korthed lader sig gjøre, prøve her efter Evne at give et.

Efterhaanden som Menneskeslægten formerede sig, dreves den ud fra de Egne, som var dens Vugge, og hen til Bosteder, hvor Solen ikke længer faldt lige mild til alle Aarets Tider, og hvor Frugterne heller ikke længere hang den lige ned i Hænderne. Som en forstandig Opdragerinde prøvede den moderlige Natur lidt efter lidt at vænne Mennesket til at bruge sine egne Kræfter og at øve sin Tanke. Med Klimatets og de øvrige Forholdes Forandring forfleredes saaledes efterhaanden Omsorgerne. Mennesket havde nu ikke længere bare at sørge for Hunger og Tørst, men ogsaa at beskytte sig mod Kulden, mod Uvejr, mod de vilde Dyr, ja mod hverandre indbyrdes, naar Levestedet blev for trangt til at føde Alle. Det søgte sandsynligvis i Begyndelsen sit tarvelige Ly i Bjerghuler eller hule Træstammer og sultede, frøs og døde i sin Ubehjælpelighed, indtil en af Folkets store Mænd opdagede Ilden, hvorved man kunde varme sig, tilberede sine Levnetsmidler eller svide sig et frit Rum i de store, tætte Urskoge, en Anden at indrette de første, ufuldkomne Boliger til at huse Familjen eller den Flok, som havde sluttet sig sammen, en Anden Stenvaaben til at fælde Dyr til Føde eller til Forsvar, En at gjøre sig Klæder af Huder, En — hvis økonomiske Begavelse i vore Dage maaske havde gjort ham til Finantsminister — at samle i de gode Aarstider og opbevare til Vinteren, En Buen, En Jernets Brug osv. osv. Enhver af disse i vore Øjne saa ligefremme Ting har imidlertid udgjort Culturepoker i denne glemte Historie og lagt Menneskeslægten de første, besværlige og mangfoldige Gange igjen tabte Trappetrin op mod Civilisationen. Fra disse Opfindelser have Folkeslagene i deres mundtlige Overleveringer regnet Tidsaldre, og Opfindernes Navne staa i deres Oldsagn ofte som de Guder og Halvguder, der nedstige „for at træde Mennesket de første Spor for Fornuften". Bibelen nævner os Jabal, som den, der først boede i Pauluner og handlede med Fæ, hans Broder Jubal som Musikens Fader, og den tredie Broder Tubalcain som den, der opfandt at smede Jernet og Kobberet skarpt. Deres Fader Lamech sang i den Anledning om Jernet Jordens ældste Krigshymne for sine Hustruer Ada og Zillah: „Syv Gange hævnedes Kain, syv Gange syvti hævnes skal Lamech". Hos andre Folkeslag som f. Ex. de gamle Grækere, Romere og Nordboerne udledede de tilsvarende Opfindelser fra Guder og Halvguder. Saaledes var Merkur Handelens Gud, Brage med Harpen og Apollon med Lyraen Musikens Guder, Vulkan, Vaulunder og Dvergene Smedekunstens Opfindere, og Prometheus skaffede Menneskene Ilden ved at stjæle den fra Himlen. Blandt Grækerne nævnte Sagnet Cecrops, som den der, efterat Nomadelivets Tidsaldre var gjennemgaaet, først lærte dem at dyrke Kornet, hvilket er Betingelsen for de faste Boligers og de ordnede Statssamfunds Tid. Men her staa vi ogsaa lige ved den skrevne Histories Porte; thi denne Historie begynder med det ordnede Statssamfund. (Forts.)

---

*) Den velvillige Læser bedes at undskylde, at disse „Billeder fra Statsøkonomien," der her i al Beskedenhed leveres, ville udkomme baade af Mangel paa Tid i meget ujevne Mellemrum og i deres Følgeorden meget usystematisk. Dette Afsnit burde saaledes været trykt som Indledning til de senere. Sidstnævnte Hensyn er ogsaa egentlig mere af Vægt for mig selv, om jeg nogengang skulde finde det værdt at samle disse „Billeder" til et Hele i en Bog, end af Vægt for Læseren, da hvert enkeit af dem her søges udført saa afsluttet som muligt, og den ene Materie jo for en øjeblikkelig Interesse kan være lige saa god som den anden.

Tidt om Madagaskar.

(Ved Halfdan Sommerfelt.)

Det er vistnok Norsk Folkeblads Læsere bekjendt, at det Norske Missionsselskab i de sidste Aar har udvidet sin Virksomhed ogsaa til Madagaskar. Da Missionærernes Tal i Zululandet i 1864 var voxet op til 11 ordinerede Præster med 8 Medhjælpere, maatte denne Arbejdsstyrke, saaledes som Forholdene der ere, ansees ikke alene tilstrækkeligt, men kanske overflødigt, og Hovedbestyrelsen havde derfor allerede i 1863 henvendt Selskabets Opmærksomhed paa Nødvendigheden af at se sig om efter en ny Virkeplads. Den pegte paa Madagaskar, der efter de Underretninger, den paa Forhaand havde anstillet, i mange Henseender syntes at frembyde væsentlige Fordele, og da Missionsvennerne bifaldt, at Undersøgelserne bleve fortsatte, fik Pastor Schreuder Bemyndigelse til at foretage en Rejse til Øen. Denne foretog han i Maj 1865, og allerede før han naaede Maalet, modtog han paa den nærliggende Ø Mauritius saa paalidelige Oplysninger og nøjagtig Besked om Missionsforholdene paa Madagaskar, at han turde meddele Hovedbestyrelsen, at Tiden efter hans Overbevisning netop nu var der til ufortøvet at begynde den paatænkte Missionsvirksomhed. Med Kredsbestyrelsernes Bifald meddelte derfor Hovedbestyrelsen ham samme Aars Høst „Fuldmagt til at forberede Gjerningens Begyndelse paa Madagaskar, dog kun efter en Maalestok, der ikke skader Zulumissionens Interesser." Da Værket saaledes er begyndt, har man troet, at en kort Skildring af Forholdene paa Øen, ledsaget af nogle oplysende Billeder, ikke vilde være dette Blads Læsere uvelkommen.[1])

Madagaskar ligger paa Østkysten af Afrika, skilt fra dette Fastland ved et Sund, der kun er omtrent 40 geogr. Mile bredt. Øens Beliggenhed er i alle Henseender fortrinlig, ikke blot i klimatisk Henseende, men navnlig ogsaa i Forhold til Verdenshandelen. Den ligger nemlig midt i en af de stærkest befærdede Ruter, Oceanet har at fremvise, og behersker ikke alene Farten om det gode Haabs Forbjerg, men det østafrikanske Kystland og i en vis Forstand endog Bugten ved Aden og Udløbet af det røde Hav. Da den tillige har ypperlige Havne, frembyder den saaledes de bekvemmeste Anløbssteder i en Del af Verden, hvor disse ellers ere meget faa.

Øen er en af de største i Verden — man angiver dens Fladeindhold fra 9—10,000 □ Mile, og den er tillige en af de skjønneste.[2]) Fra Søen af tager Øen sig derfor mangensteds ud som et vældigt Amfitheater med kjæmpemæssige Afsatser, der overalt, hvor det ikke er for stejlt, ere bedækkede af de frodigste Urskove. Disse gjennemstrømmes af utallige, vilde Bjergelve, som man ofte kan se kaste sig ud over Styrtningerne i vakre Fossefald oppe i Landet, paa samme Tid som man nede ved Kysten ser dem sejlbare. I Regntiden, naar alle disse mange Hundrede Elve og Bække gaa over sine Bredder, føre de en stor Masse Mudder, halvforraadnede Plantestoffe og vel endogsaa Aadsler fra Urskovene ned paa Kystlandet, og herved danne sig Myrer og Sumpe, hvis Uddunstninger i denne hede Tid frembringe den farlige Kystfeber. Det er især Østkysten, som paa denne Maade i Regntiden bliver næsten ubeboelig; de vestlige og nordlige Kystegne ere derimod mindre usunde, omendskjønt ogsaa disse Egnes Klima for Europæeren bliver plagsomt nok ved den utaalelige Hede.[3]) Først naar man kommer højere op i Landet, bliver Luften mere tempereret, og Hovedstaden Tavanarivo ligger saavidt højt, at Europæeren der finder et næsten hjemligt Klima. Oppe paa Højlandet er der ren Fjeldluft, og paa de højeste Fjeldtinder ser man endog undertiden Sne. Denne store Afvexling i de klimatiske Forhold bevirker naturligvis en tilsvarende afvexlende Naturbeskaffenhed, og den Rigdom og Pragt, som Øens Plante- og Dyreverden frembyder, overgaaes neppe af nogen anden Del af Jordkloden. Især er det den yppige Planteverdt, der sætter alle, endog de mest forvænte, Rejsende i Forbauselse. Botaniseren Comerson blev rent slagen deraf og skrev: „Hvilket et vidunderligt Land er dog ikke Madagaskar! Hele Akademier, ikke enkelte Rejsende, maa komme for at forske i denne Planterigdom. Jeg kan forsikre, at Madagaskar for dem ret egentlig er det forjættede Land. Naturen synes der at have trukket sig tilbage ligesom i en særegen Helligdom for at arbejde i ganske nye Mønstre. Ved hvert Skridt træffer man usædvanlige, forunderlige Former." Ogsaa andre Naturforskere istemme den samme Beundring; man ved, heder det, slet ikke, hvorhen man først skal vende Øjet, og hvor man skal begynde Undersøgelserne. Her staar Barringtonia, der Casuarina og strax der borte et vældigt Baobab ved Siden af en Tapia, der giver Landets Silkeorme Næring. Mimoser og Hibiscus findes i Mængde, og den indiske Acacia udfolder sine deilige, gule Blomster; ogsaa en dvergagtig Solanum med piggede Blade og runde gule Bær af en Tommes Gjennemsnit praler ved sine lyseblaa og gule Blomster. En af Madagaskars mærkeligste Planter er den saakaldte Ouviranda, som vi nævne, væsentlig fordi den er at se i den botaniske Haves Drivhuse i Kristiania. Den er anseet som en af Planterigets fineste og vegeste Frembringelser. Den voxer i rindende Vand. Roden er tommetyk og forgrener sig paa engang til forskjellige Sider og dog altid sammentrængende, i Bundens Mudder. Fra den saaledes forgrenede Rod hæver de slanke, ofte 10 Tommer lange Blade sig op gjennem Vandet og udbrede sig horizontalt tæt under Vandets Overflade. Her ligge de som et finmasket Net, da al Udfyldning mellem Bladnerverne mangler. De kjødfulde Rødder koges og give et Mel, der ligner Yams.

Ogsaa en anden mærkelig Vext fortjener nærmere Omtale; det er „den Rejsendes Træ", Urania speciosa. Som vort Billede viser, hæver den tykke, saftige Stamme sig i Vejret i Lighed med Pisangen, indtil den med en Gang udsender en Vifte af lange, brede Blade, der altsaa ikke staa rundt om Stammen, men i to Linier paa hver sin Side af Træet. Stammen kan blive indtil 15 Alen høj, og dens nederste Del er da haard og tør. Bladenes Antal gaar op til 20 og 24, og deres Længde bliver ofte 6 Alen. Det hele Træ tager sig overordentlig godt ud og er desuden ikke lidet nyttigt. I den tørre Aarstid er det nemlig den Rejsende en velkommen Brønd, af hvilken han kan øse en temmelig stor Mænge rent Vand. Man behøver kun at gjøre et 4—5 Tommers dybt Stik i Bladstilken i et Kvarters Afstand fra Stammen, saa flyder rent Vand, baade sødt og kjøligt, rigeligt frem. Sagen er, at der ved Enden af hver Bladstilk findes en naturlig Hulning, der ligefrem optager det Regnvand, der flyder ned ad de brede, grovnervede Blade, og saaledes danner et Bækken, fra hvilket først og fremst Træet selv modtager sin Næring; men af hvilket ogsaa den trætte Rejsende henter en vederkvægende Drik. Træet er for Resten ogsaa til anden Nytte. Paa Østsiden af Øen benytter man Bladene til at tække Tagene og de lange Bladstilke til Spirer i Væggene. Det grønne Blad bruges ogsaa til Indpakning, da det er vandtæt; ja, man folder og bøjer det paa forskjellige Maader til smaa Kar f. Ex. Drikekar, Skeer o. s. v.

Man ser allerede deraf, at det ikke blot er Naturforskeren, der nyder godt af Madagaskars Planteverden; Vexterne ere ikke blot interessante, men ogsaa nyttige. Næsten alle de Træer og Planter, man skatter højest, findes der. Bomulden trives fortræffelig, og alene i denne Henseende har Madagaskar en stor Fremtid. Af Krydderurter findes Ingefær, Nelliker og vild Peber. Tolv forskjellige Arter Træer give Olie. Af Ris, som er et Hovednæringsmiddel for Beboerne, findes over et halvt Snes Arter, af hvilke nogle endog trives paa tørlændte Steder. Kokospalmen og Brødfrugttræet ere indførte for over 100 Aar siden; men Bananer og Batater kjendes fra umindelige Tider. Af indførte Vexter, der trives fortræffeligt, kunne desuden nævnes Vin, Figener, Granatæblet, Citroner, Mandler, Oranger, Ferskener og andre Sydfrugter. Vore europæiske Kornsorter agtes ringe; kun Poteter have fundet Højlændernes Behag. Ogsaa Kaffe og Tobak dyrkes med Fordel paa Øen. Endelig maa vi omtale, at de store Skove, som gjennemskjære Madagaskar i alle Retninger, og især udvikle en kraftig Vext paa de lavereliggende Højsletter, indeholde meget nyttigt Trævirke. Disse Skove ere ellers ofte næsten ugjennemtrængelige paa Grund af den tætte Væv af Snylte- og Slyngplanter; men just disse Planter, der overalt ere bedækkede med de mest brogede og som oftest vellugtende Blomster, og i de forunderligste Slyngninger kaste sine yppige Ranker ned mellem Løvværket, give Skovene det mest fortryllende Udseende. Vort Billede giver et interessant Indblik i Madagaskars rige Verden. Det er hentet fra det Indre af Landet, hvor vi se en af Højslettens Toppe brat styrte ned mod en af de mange, tildels store og fiskerige Fjeldvande, som findes i Højsletterne. Mest iøinefaldende er det uhyre Træ, der midt i Billedet rager op af den snyltende Underskov. Men for ret at faa fat paa dets Storhed maa man til Maalestok tage de 3 Indfødte og den af Orchidæer omslyngede vældige Træstamme i Forgrunden, der danner en naturlig Bro over det dybe, men af den yppige Planteverdt næsten gjengroede, Slug. Her se vi ogsaa, hvilken Virkning Urania speciosa gjør i Landskabet. (Forts.)

[1]) Som udførligere Fremstillinger, der begge ere at anbefale, maa vi henvise til Skaars, „Madagaskar fremstillet i Missionstimer" og Burkhardt, „Missionen paa Madagaskar", oversat af H. Landstad. Vor Artikel er foruden af nyere Kilder især øst af „Globus" for 1862.

[2]) Den har en aflang Form. Dens Længde er omtrent 140 Mile, medens Bredden kun er 70 Mile. Kystegnen er rundt hele Øen flad; men længer ind hæver Landet sig liesom trappetrinvis op til vidtløftige Højsletter med Toppe af indtil 12,000 Fods Højde.

[3]) Næsten den hele Ø ligger nemlig i den hede Zone, det nordligste Punkt, Kap Amber, under 12° 12 og det sydligste, Kap Marie, under 25° 45 sydlig Bredde.

Kristiania.

Den 28 Mars 1868.

Beretningerne om Rigsforsamlingen i 1814 og om det første overordentlige Storthing, der besluttede Foreningen med Sverige, tiltrænger endnu endel Belysning og Fuldstændiggjørelse, inden man kan siges at have hele det historiske Skelet uden Mangler eller Skjævheder. Man vil derfor med stor Interesse læse det værdifulde Tillæg, som Ejdsvoldsmanden Provst Fredrik Schmidts Dagbøger, udgivne i disse Dage i Uddrag ved N. Hancke, vil yde. Hvad der især vil tjene til at sætte Læseren ret levende ind i hine Dages Forholde og Begivenheder, er den Friskhed og Varme, hvormed Schmidt har gjort sine Optegnelser. Han var baade Digter og udpræget Partimand, en af dem, der paa det Stærkeste vilde hævde Norges Selvstændighed paa Ejdsvold, og senere med tungt Hjerte gav sit Ja til Foreningen med Sverige. Hans Fyrighed og varme Fædrenelandskjærlighed kommer saa ofte til Udbrud i disse Optegnelser, og Skildringerne af Personer og Forholde sker jevnlig med Tilføjelse af saa træffende Anekdoter eller saa fornøjelige Smaahistorier, at man uden selv at vide det rives med og tager Forfatterens Parti; en god Del Lejlighedsdigte af Schmidt selv tjener ogsaa til at holde Dampen oppe. Imidlertid er ingen Fare skeet; Forfatterens Ord minde stærkt nok om hans politiske Stilling, og Læseren vil derfor med Lethed komme efter, med hvilken Grad af historisk Nøiagtighed Begivenhederne er skildrede.

Forøvrigt indeholder Dagbøgerne tillige Beretninger om Bombardementet paa Kjøbenhavn i 1807, samt almindelige Forholde dersteds i 1811 og 1818; men da Schmidt med Vid og Lune skildrer sine Rejser til og fra sit Embedsdistrikt (Oslo, Eker og Kongsberg var de tre Kald, hvori han efterhaanden virkede), saa indeholder ogsaa disse Afsnit af Bogen en hel Del om norske Forhold og Personer. (Reitzels Forlag. Kjøbenhavn.)

— Af Tidsskrift for Missionslæsning, udgivet af Eckhoff og Blom, Lærere ved Missionsskolen, er udkommet 1ste Binds 1ste Hefte og indeholder Bartholomæus Ziegenbalg og Tale ved Missionsskolens Aarsexamen. (Stavanger. Kiellands Forlag).

— Fra danske Forfattere. Digte og Skizzer, udgivne af Christian Richardt. Dette er en meget tiltalende liden Samling, der visselig ogsaa her i Landet skal finde fortjent Paaskjønnelse, da det er til Indtægt for de trængende Slesvigere at Bogen sælges. De fleste af Danmarks mere bekjendte Forfattere har ydet sine Bidrag, og da kan jo næsten enhver Læser være sikker paa at finde Noget, der netop tiltaler ham. (Gyldendalske Forlag. Kjøbenhavn.)

— Vægttabel, samlet og beregnet af Kaptejnløjtnant R. W. Bauer, 2det betydeligt forøgede Oplag; dens fornemste Indhold angaar Vægten af de fleste Metaller og

Træsorter, Bygningsmaterialer, Kanoner og Projektiler, Tougværk, Kjettinger, Sejldug, Fadeverk, Kornvarer, Huder, Skind m. m. samt Reduktjonstabeller for fremmed Maal og Vægt. Denne Bog er en meget god og særdeles praktisk ordnet Samling af Tabeller; for Handlende vil den i mange Stykker være til Lettelse i Beregninger, og fornemmelig vil Skibes Bæreevne og Lasterum kunne beregnes ved disse Tabeller paa en letvindt Maade. Alle Maal- og Vægtstørrelser er rigtignok danske; men dette gjør ikke stort; thi for det første er dansk og norsk Maal og Vægt ikke synderligt forskjelligt, og for det andet findes der en Tabel, hvorefter dansk Maal og Vægt kan henføres i norsk, engelsk, fransk, svensk og russisk Benævnelse, og dertil kommer, at Beregninger ligesaa ofte ønskes i fransk og engelsk Maal og Vægt, som i norske. (Gyldendalske Forlag. Kjøbenhavn).

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. I Stockholm er afholdt et Møde for Religionsfrihed. Redaktør Sohlman ledede Forhandlingerne, og Forsamlingen vedtog enstemmigt at udtale det Ønske, at alle Lovbestemmelser, der stod i Strid med Bestemmelsen om almindelig Religionsfrihed, maatte ophæves. Udtalelsen kan betragtes som en Tilslutning til et af Hr. Siljestrøm paa Rigsdagen fremsat Forslag, der er meget ligt den norske Dissenterlov af 1845.

Paa Rigsdagen har Kongen foreslaaet en Forandring i Sveriges Guld-Udmyntning. Forslaget gaar i det Væsentlige ud paa, at den svenske Guldmynt skal slaaes af Vægt og Værd modsvarende den af Belgien, Frankrig, Italien og Schweiz antagne, nemlig 10-Franestykker og 25-Franestykker af $^{9}/_{10}$ rent Guld. — Ligeledes er foreslaaet Indførelse af fransk Gramvægt for Medicinalvægt.

I Trelleborg søges oprettet en Folkehøjskole efter dansk Mønster. Præsten paa Stedet, Hr. Cederschiøld er afrejst til Danmark for at sætte sig ind i disse Skolers Indretning.

= Den nye danske Kirkeminister er Provst A. S. Hansen; det er en begavet, sindig og alvorlig Mand, som man haaber vil være istand til at sætte igjennem de Forbedringer i Kirkeforfatningen, der nu er under Behandling paa Rigsdagen, navnlig Valgmenighedsloven.

Skyttesagen vinder mere og mere Tilslutning i Danmark; men der rejses nu Tvivl om, hvorvidt Skyttekorps er bedre end Skyttelag, der især lægger sig efter Skydefærdighed. De Danske har en dyrekjøbt Erfaring, hvad Krig og Soldaterdygtighed angaar, og det fortjener alvorlig Overvejelse ogsaa hos os, naar der i danske Blade ytres, at Hovedvægten maa lægges paa Skydeøvelser, mens Exercerøvelser og anden Soldaterfærdighed mere bør overlades det offentlige Hærvæsen. — Et andet Vink i lignende Sag kan man mærke sig i den Omstændighed, at Folkethinget har vedtaget, at Præster ikke skal være fritagne for Værnepligt; Præster skal hellerikke fritages for Tjeneste i Forstærkningen; kun 17 Stemmer var mod dette. En Taler mente, at Præsterne var de mest krigerske af alle Samfundsklasser.

= „Trondhjems Stiftsavis" beretter om et politisk Møde i Strinden, hvori nogle Storthingsmænd deltoge. Man udtalte sig for almindelig Stemmeret (nogle holdt dog kun paa udviklet Stemmeret); direkte Valg saavel paa Landet som i Byerne; aarlige Storthing og Statsraadernes Deltagelse i Storthingets Forhandlinger. Om Rentefodens Nedsættelse ytredes med Rette, at dette ikke vilde medføre Lettelse for Pantelaanere.

„Drammens Blad" har en længere, oplysende Artikel om „Vor Folkedannelse og politiske Opdragelse"; deri ytres, „at der ogsaa middelbart vil vindes en god Del ved Gjennemførelsen af den større Sparsommelighed i Statshusholdningen, hvorpaa Folket ved de forestaaende Storthingsvalg har sin Opmærksomhed rettet i en højere Grad end sædvanlig. Der kræves imidlertid gode Kræfter til at klare denne Opgave, som ikke er klaret med altid at sige „Nei", uden Anførelse af nogen bredere Argumentation."

Flere udenbys Blade behandler i længere Artikler „Dølens" Afsked fra Justitsdepartementet. Regjeringens Adfærd dadles i mere eller mindre stærke og velgrundede Udtryk.

„Tromsø Stiftstidende" nævner følgende Emner til Storthingsmænd: Sorenskriver Kjerschow, Stiftamtmand Nannestad, Foged Drejer og Konsul Aagaard.

„Morgenbladet" samler i en Sum alle sine tidligere Klager over Statsraad Wergeland; uagtet Bladet denne Gang ytrer sig med mindre Lidenskabelighed end tidligere, bliver naturligvis Resultatet det samme. Mrgbl. gjentager paany at Kongens Rejse hid hovedsagelig er at afskedige Wergeland.

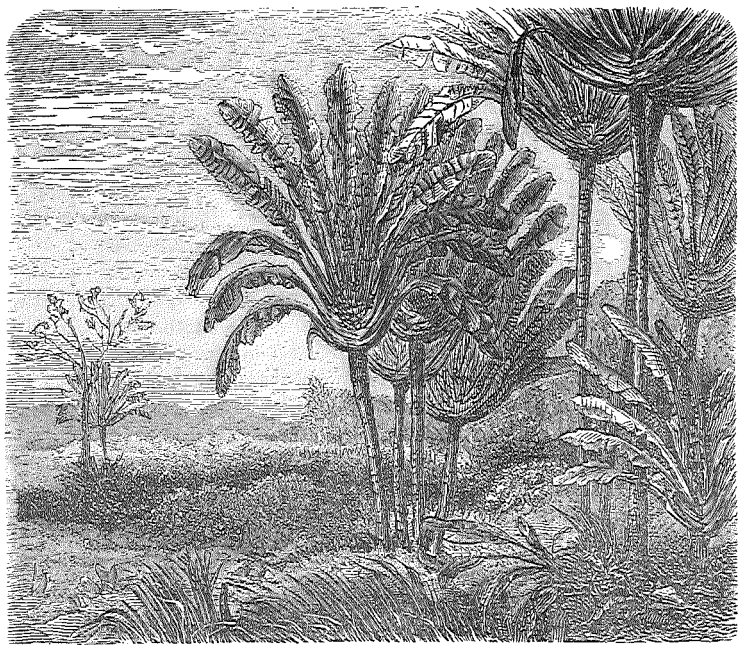

Træet Urania speciosa paa Madagaskar.

De sidste Begivenheder.

Prinds Napoleon har i denne Tid aflagt et Besøg ved Berlinerhoffet, der giver Kandestøbere og Aviskorrespondenter fuldt op at bestille, og hvorom der er bragt en hel Hob modsigende Rygter til Torvs. En vil med Sikkerhed vide det, en Anden med ligesaa stor Sikkerhed noget ganske Andet om Hensigten med Prindsens Rejse, og det eneste Sikre synes at være, at ingen af disse Velunderrettede vide Noget. Da imidlertid disse Rygter nu i de sidste Par Uger har været Hovedemnet i den europæiske Presse, faar man melde noget kortelig om dem: de bidrage ialfald til at oplyse om, i hvilken Retning Forventningerne og Forhaabningerne gaa.

Ifølge en Beretning skal Prindsens Rejse staa i Forbindelse med Oprettelsen af et sydtydsk Forbund, en Tanke, der, som bekjendt, oprindelig er udgaaet fra Kejser Napoleon, og for hvilken han vedbliver at interessere sig. Det tilføjes, at der finder Underhandlinger Sted mellem de sydtydske Fyrster herom, og at endog Storhertugen af Baden, den prøjssiske Konges underdanige Svigersøn, der fornylig paa Svogerskabets Vegne var saa ivrig for en tydsk Enhedsstat, tager Del i disse Underhandlinger. Ifølge en anden Beretning skal Prins Napoleon have foreslaaet for den prøjssiske Regjering et Forbund med Frankrige paa Grundlag af Polens Gjenoprettelse og altsaa rettet imod Rusland. Det er neppe tvivlsomt, at denne Beretning udelukkende har sin Rod i Aviskorrespondenternes Opfindsomhed. Et saadant Forslag kunde alene fremsættes under Forudsætning af, at der var indtraadt en Spænding mellem de to Venner i Østen. Men det er saa langt fra, at dette er Tilfælde, at tvertimod den russiske og prøjssiske Regjeringspresses Sprog synes at tyde paa, at Venskabet aldrig har været bedre end nu. De Blade, der føre Ordet for den nationale, panslavistiske Bevægelse i Rusland, have vistnok optraadt meget fiendtlig mod Tydskheden, ja endog ligefrem arbejdet paa at faa Allianceen med Prøjssen ophævet, og det er bekjendt, at den russiske Regjering har taget Panslavismen i sin Tjeneste. Men i Tider som disse, da Rusland atter udstrækker sin Haand efter Tyrkiet og atter maa frygte at faa hele det øvrige Europa mod sig, kan det ikke være bekvemt at støde den gamle, gode Ven og Tjener fra sig, og de russiske Regjeringsblade ere ogsaa i denne Tid utrættelige i at paavise Nødvendigheden og Naturligheden af den prøjssiske Alliance. „Naar man, siger et af dem, ser hen til de Forviklinger, der kunne indtræde i Orienten, maa ethvert andet Forbund ligefrem erklæres for en Umulighed; alene med Prøjssen kan der afsluttes en virkelig Alliance, der tillige er nødvendig af Hensyn til vor indre Udvikling". De prøjssiske Regjeringsblade give ikke noget efter i lignende venskabelige Forsikringer, og der herser saaledes en Stemning højst forskjellig fra den, som maatte tænkes at være tilstede, saafremt Frankrige skulde falde paa at fremsætte et Forslag som det oven omtalte.

Ifølge andre Beretninger gaa ogsaa de politiske Øjemed med Prinds Napoleons Rejse i en ganske modsat Retning. Det heder, at han skulde gjøre et Forsøg paa at tilvejebringe en Forstaaelse mellem Frankrige og Rusland ved Prøjssens Mellemkomst, og at Frankrige, i Strid med hele sin tidligere politiske Holdning, skulde ønske at blive Tredjemand i Forbundet mellem de to østlige Stormagter.

En Berlinerkorrespondent til det engelske Blad „Times" ved meget at fortælle om, hvorlunde Frankrige og Rusland allerede flere Gange i det forløbne Aar skulle have været paa Nippen til at slutte en Alliance; men at denne dog tilsidst var strandet derpaa, at Frankrige til Gjengjeld for, at det lod Rusland have frie Hænder i Orienten, krævede større Indrømmelser med Hensyn til Tydskland, end Tsaren ligeoverfor Prøjssens trofaste og prøvede Venskab saa sig istand til at gaa ind paa. Nu har Frankrige ladet disse Fordringer falde og søger nu at knytte den afbrudte Forbindelse ved Prøjssens Hjælp. Det gjælder altsaa intet mindre end et mod England og Østerrige rettet Forbund mellem Rusland, Prøjssen og Frankrige, og Grev Bismarck fremstilles nu som den, der af Kjærlighed til Freden (og til England) søger at forhindre en saadan Overenskomst, skjønt han derved kommer i en meget vanskelig Stilling. Det Hele viser sig aabenbart at være sammensmedet for at paavirke det engelske Publikum i prøjssisk Retning. Engelskmændene vare meget henrykte over Sejren ved Sadowa, fordi den tilføjede Frankriges Indflydelse et Knæk; men denne deres Glæde er siden bleven ikke lidet afkjølet ved det fortrolige Venskab mellem Prøjssen og Rusland; man har i England begyndt at nære Frygt for, at Prøjssen har maattet, til Gjengjæld for Ruslands fredelige Holdning under den tydske Krig, love at støtte Tsaren i et nyt Angreb paa Tyrkiet, og den engelske Regjering har i denne Anledning atter nærmet sig til Frankrige og Østerrige. Det gjælder nu for Bismarck at berolige Engelskmændene, og „Times's" Berlinerkorrespondent har allerede tidligere vist sig som et villigt og brugbart Redskab i den prøjssiske Regjerings Haand.

Vi ville paa det Hjerteligste anbefale Enhver, der har Raad til at afse Noget, at betænke de ved Snefred Forarmede med en liden Stjærv. Følgende Opfordring giver nærmere Besked:

Som bekjendt, har Snefred i denne Vinter anrettet sørgelige Ødelæggelser i flere af vore Landsbygder. Hos Dhrr. Boghandlere Dybwad og Cammermeyer er udlagt Lister, hvorpaa der kan tegnes Bidrag til de Skadelidte, uden at dog Nogen, saavidt vides, har paataget sig at besørge det Fornødne med Hensyn til Bidragenes Fordeling og Fremsendelse, af hvilken Grund Mange skulle have undladt at tegne sig paa bemeldte Lister. For at fjerne denne Hindring, erklærer Undertegnede sig villige til at overtage bemeldte Hverv og til i sin Tid at gjøre Rede for dets Udførelse. Ønsker Nogen, at hans Bidrag skal tilfalde noget skadelidt Distrikt i Særdeleshed, bedes dette anmærket paa de udlagte Lister.

Christiania 25 Marts 1868.

C. Borch, Billedhugger. Th. A. Dop, Sognepr. F. H. Frølich, Bankchef. Rasch, Prof. Sere, Prof.

Nyheder.

Nordmøre den 11te Mars. (Brev til N. Folkebl.). Ulykker ved Snefred. Storthingsvalgene. — En af de mange dybe og trange Revner i den mægtige Arm af Dovrefjeld, som fra Snehætten udsendes i Nordvest og Nord og opfylder den største Del af Romsdals og søndre Trondhjems Amter, danner Sundalen i Romsdals Amt. Paa begge Sider omgivne af mægtige Fjelde, der nede i Dalen gaa op til mellem 4 og 5000 Fods Højde, kan denne Dal med Hensyn til storartet og truende Natur visselig i mange Maader sættes ved Siden af Romsdalen og de for sin storslagne Natur mest bekjendte Steder i Bergens Stift, ligesom den ogsaa frembyder saa mange smukke og venlige Partier, at Sundalen forsaavidt gjerne taaler en Sammenligning med de af vore Turister flittigst besøgte Egne i Landet. Det er dog kun om Sommeren, at Sundalen viser os denne sin lyse Side. Om Vinteren er den barsk og faretruende, ikke mindre ved sine voldsomme Snefred end ved de frygtelige Orkaner, som anrette saa stor Ødelæggelse paa Beboernes Huse og gjør Dalen saagodtsom utilgjængelig for Fremmede, ialfald i de Maaneder, da Dampskibsfarten er standset. I Aar har disse Sundølernes Landeplager i en ualmindelig Grad hjemsøgt dem. I Slutningen af Januar og Begyndelsen af Februar var der et stort Snefald i Sundalsfjeldene, som naaede sit Højeste Lørdagen den 8de og Søndagen 9de Februar og gjorde alle Veje ufremkommelige paa alle andre Maader end med Ski. Under saa faretruende Omstændigheder be-

tog Frygt og Rædsel Dalens Beboere, og Alles Opmærksomhed var rettet paa de høje Fjelde, som om de hvilketsomhelst Øjeblik kunde løsne paa de frygtelige Snemasser og sende dem ned i Dalen til Ødelæggelse af Alt, hvad der maatte befinde sig paa deres Vej. Endnu Mandag Aften den 10de Februar var ingen Ulykke skeet. Men Befolkningens Frygt var ikke formindsket, og det var paa mange Steder man gik tilsengs, uvisse om man nogensinde vilde faa se den Dag imorgen. Og deres Frygt, der tænkte saaledes, var ikke ugrundet. Dette viste sig snart. Neppe var Folkene paa Gaarden Lervold, der ligger noget over 1 Mil oppe i Dalen og paa et Sted, hvor man saavidt mig bekjendt — i Almindelighed maatte føle sig nogenlunde tryg, gaaede til Hvile, før et Sneskred kommer styrtende ned fra Fjeldet og med Lavinens Magt fejer bort med sig Gaardens Vaaningshus, hvori Mand og Kone, 5 Børn, Mandens Forældre og et Lægdslem befinde sig, og Gaardens Fjøs, hvor 2de af Døtrene havde sit Nattelogi. Af disse 12 Mennesker udgrøves de 10 levende, medens Mandens Kone og Lægdslemmet har fundet sin Død under Sneen. At de 2de Piger, der ligge i Fjøset, uskadte komme fra Ulykken, medens Gaardens hele Besætning, paa en eneste Kvie nær, maa tilsætte Livet, er en af de mange rent mirakuløse Hændelser, som der er saa fuldt af ved Ulykker, foraarsagede ved Sneskred, og som det er umuligt for den menneskelige Fornuft at udgrunde. Samtidig gaar der længere oppe i Bygden et Sneskred, som tager bort en Plads kaldet Otgjælden med dens 8 Beboere, hvoraf alene 2 forældreløse Børn udgraves levende. Endda længere oppe i Dalen overfalder et Sneskred Gaarden Gravem, hvorved dog intet Menneskeliv gik tabt, da Folkene af Frygt for Sneskred havde søgt Ly i Kjælderen; men Alt, hvad Manden ejede af Avling og Kreature, mistede han, og her var Skredet saa voldsomt, at Husene, aldeles knuste og sønderbrudte, førtes over Elven og langt op paa den modsatte Side af Dalen. Paa den Lervold nærliggende Gaard Moen havde Befolkningen sammen med mange Andre ilet til Lervold for at udgrave Folk og Kreature, og de vare netop efter endt Arbejde komne hjem Tirsdag den 11te, da et Sneskred falder over ogsaa denne Gaard og bortfører Gaardens Fjøs med iværende Besætning af 16 Kjør.

De Ulykker, som i disse Dage rammede Sundalen, ere forfærdelige, og man arbejder nu heroppe med Indsamling til de, der have mistet Alt, hvad de ejede. Bygdens Folk vil visselig efter Evne bidrage, hvad de kunne; men de formaa ikke saa Meget; dertil kommer, at man paa mange Steder i Bygden har lidt stort Tab ved en Orkan, som rasede der den 20de og 21de f. M., og som har blæst Huse overende, afrevet Tagene paa andre, ødelagt Vinduer og Skorstenspiber, kortsagt har forvoldt Beboerne et følsomt Tab.

Naar nu til alle disse Ulykker kommer den, at Fisket hidtil er ganske mislykket paa Grund af de uafbrudte Storme, som have raset her lige siden Midten af Januar Maaned og indtil de sidste Dage, vil man let skjønne, at Folket befinder sig nedstemt og modløst.

At Folket i denne trykkende Tid ikke diskutterer synderligt de forestaaende Valgmands- og Storthingsvalg vil findes naturligt. Man har saa nok af Døgnets Stræv og Madstræv, at Tanken ikke formaar at hæve sig ud over dette. Det gjælder nu alene om Folket i det Hele taget.

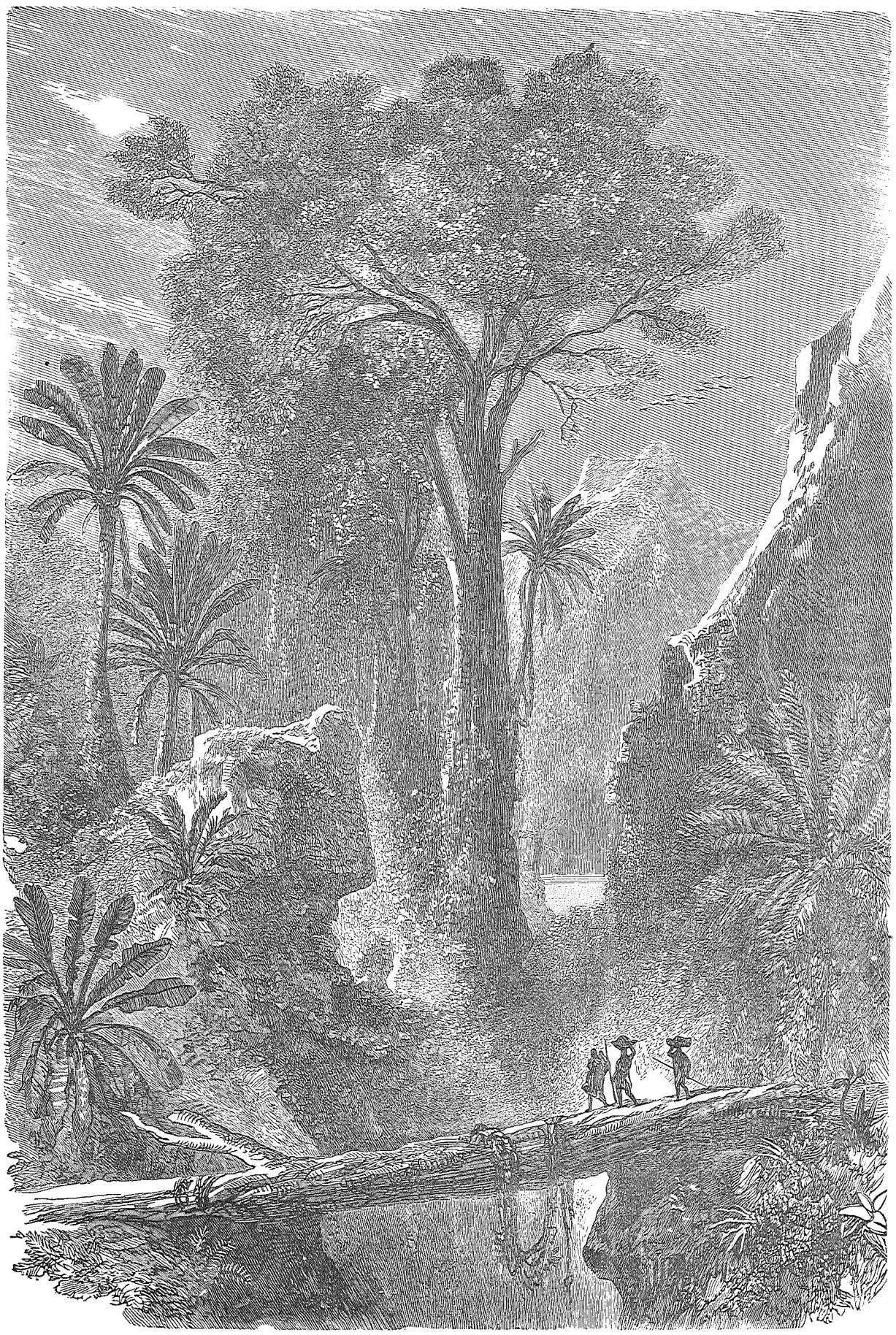

Fra det indre af Madagaskar.

Der er naturligvis Enkelte, der finder en ledig Time til at „kige i den politiske Stoffisk", og iblandt disse høres der en livlig Diskussion om Storthingsvalget. Af Amtets Storthingsmænd fra forrige Thing ansees Daa, Olassen og Nilsen for at være sikre paa Gjenvalg. Den gamle, hæderlige og agtede Storthingsmand Mauritz Aarslot finder man at være for tilbageholden og maaske vel meget frygtsom — og deri har man visselig for endel Ret — og der er en stærk Stemning for Broderen, den mere frejdige og uforfærdede Rasmus Aarslot. Rygtevis berettes det ogsaa, at Mauritz Aarslot denne Gang vil frasige sig Storthingshvervet; men om dette Rygte medfører Sandhed, kan jeg ikke sige. Grønningsæter kommer vel ikke mere paa Thinget. Han begynder nu at trække paa Aarene, og det indrømmes vel af Alle, at han ialfald mangler den Værdighed i ydre Fremtræden, som, om den end ikke er en absolut nødvendig Egenskab ved en dygtig Storthingsmand, dog, naar den er borte, betager Storthingsmanden endel af den Agtelse, hvormed man saa gjerne vil omfatte Folkets udkaarne Repræsentant.

Som nye Storthingsemner tales der, foruden om Rasmus Aarslot, tillige om Sorenskriver Thambs og Foged Elster. Begge disse have for endel Stemningen for sig; men Opinionen er ikke saa almindelig og samstemmig, at man med nogen Vished kan sige, at nogen af dem er sikker paa at blive valgt.

Aalesund den 14de Mars. (Brev til N. Folkebl.). Det overordentlig stormende Vejr, vi havde i længere Tid lige indtil Begyndelsen af denne Maaned, hindrede devsærre al Bedrift paa Søen, hvorved Vaarsildfisket, som her plejer foregaa fra omtrent medio Febr. Maaned indtil omtrent 8 Dage ud i Marts, ganske er mislykket for dette Distrikt i Aar. Torskefisket har dog i den sidste Tid slaaet taalelig bra til, siden Vejret i denne Maaned blev godt, indtil i Torsdags; de to sidste Dage har Vejret igjen hindret Fangsten. Denne er forøvrigt hidtil faldt meget ujevnt for Baadenes Vedkommende; thi medens enkelte have været heldige og nogle Dage faaet 600—800 Stk. Torsk pr. Baad, har andres Fangst faldt adskilligt mindre, ja endog været højst ubetydelig. Men bedst har Bankskøjterne fisket, nemlig jevnt fra 1,600 op til 2,500 og 3,000 Stk. Fisk, enkelte endog indtil 4,000 Stk. paa 2, 3 eller 4 Dage.

Udbyttet af Torskefisteriet i Aar kan ikke længere paaregnes at blive et Middelsaars; thi da hele Februar Maaned gik tabt, og Fangsten er faldet saa ujevnt i den korte Tid, hvori der nu er fisket i denne Maaned (8 a 10 Dage), saa er det Kvantum, som til Dato er opfisket, betydeligt mindre, end det plejer være, paa denne Tid i et godt Aar. Derhos er Vejret bleven stormende fra Syd, saa Udsigterne nu ere mindre end gode for den tilbagestaaende Del af Fisketiden. Skal det gaa i Aar, som det er gaaet i de foregaaende Aar, bliver de lejede Nordfolk rimeligvis udskjejede om en 8 a 12 Dage og Fisteriet dermed sluttet. Maatte da nu den kommende Uge blive heldigere, end det idag synes at love.

Kinservik 17de Mars. (Brev til Norsk Folkeblad). Sneskred i Hardanger har i dette Vinterløb gjort betydelig Skade. Paa Gaarden Vigene i Kinservik er et almindeligt Skredløb; men det er kun sjelden, at det har gjort Skade, og det er kun Vinden eller Lufttrykket deraf, som har naaet hen til Husene. Den 1ste Februar bortrev den

Ladebygningen, et Kværnhus og Nøstet; Kreaturene var dog i Behold tilligemed den største Del af Foderbeholdningen, den sidste bjergedes for Vinden formedelst en Del af Stokværket, som blev liggende over samme. Dernede paa Ageren et Stykke op fra Søen laa et Furutræ noget over 20 Alen langt; Vinden var saa skarp, at den tog Træet op af Marken og kastede det lige paa Søen. En Husmandsplads tilhørende samme Gaard gik heller ikke fri, Staburet blev kastet hen i Løbet, hvor selve Skredet knuste det og førte største Delen ud i Søen. Med Staburet mistede „Gamleper" (saa kalder man Husmanden) blandt Andet to Pengeskrin, hvori der var 60 Spd.; disse Penge havde staaet der lige fra Ægteparrets Bryllupsdag paa en Vis som Afguder! Af Bunden fiskede man op en hel og en halv Sølvdaler; Pengene var 201 Aar gamle, og Gamleper modtog dem nu som en Gave, og med en tilfreds Mine stak han sin kjære Daler i Lommen. Ladebygningen blev ogsaa omkastet, Stuebygningen trodsede, endskjønt heldende til tvende Støtter.

Gaarden Rogde i Ullensvang er ogsaa i slige Tilfælde udsat for saadanne Overfald. Deroppe i Fjeldet hørte man et Drøn, — og det var Sneskred, som løsnede; pludselig skiftede det sig i to Partier, og det gik ned paa begge Sider af de Forskrækkede; men et lidet Stykke nedenfor forenede det sig igjen — og Gaarden Rogde ligger nu altsaa ligesom paa en liden Ø. To Stabur, en Stuebygning og en Ladebygning er skadede; en Kone og hendes Datter blev haardt saarede.

I Ulvik berettes ogsaa om Sneskred; en Husmandsplads tilhørende Gaarden Hallanger blev den 5te samme Maaned ganske ødelagt. Husene blev kastet paa Søen, og det var en Enke, som boede der med sin yngste Søn. Konen var ihjelslagen og hendes Søn haardt saaret. Paa Gaarden Esa er omkastet to Ladebygninger, og af Vinden stødtes ned i Elven, udtømte et Kjærn og kastede med Vandet en stor Lax langt op i Bakken. I Graven paa Læsbø er bortrevet Ladebygningen tilligemed en Hest og to Kjør, en Ko var ilive, men haardt saaret. I Elfjor paa Lægred blev 3 Ladebygninger, en Stuebygning og et Stabur omkastet. Kreaturer og Folk var i Behold. Paa Hjølme er ogsaa to Ladebygninger omkastet. O. Ch.

Ved Kongens Ankomst skal, efter Foranstaltning af en af Formandskabet nedsat Komite, Husene i Strækningen fra Jernbanen til det kongelige Slot blive illuminerede. Søndag den 29de Kl. 1 Efterm. vil Kommunalbestyrelsen, ledsaget af Byens Indvaanere af alle Samfundsklasser, i Procession begive sig op til det kongelige Slot, hvor en Deputation søger Foretræde for at udtale Befolkningens Glæde ved at gjense Kongen, efter overstanden Sygdom, i Norges Hovedstad, hvorefter en for Anledningen forfattet Sang vil blive afsunget. Ved frivillige Bidrag ville Byens Fattige samme Dag erholde Bespisning.

Kristiania Havn har i de sidste Dage frembudt et livligt Skue, da den i Søndags færdig blevne Raak bragte over 50 Fartøjer af det forskjelligste Slags til Bryggerne, ladede dels med Korn, dels med andre Indførselsgjenstande. Udskibningen af Trælast er ogsaa begyndt, saa man med engang har faaet det travelt med baade at tage imod og sende ud.

Fattigbudgettets Udgifter for Kristiania beløb sig i Aaret 1867 til 147,800 Spd., men er for 1868 gaaet op til 171,480 Spd. Fattigskatten er i de sidste 10 Aar steget med 47 pCt., men Folkemængden alene med 30 pCt. Efter Forslag af Advokat Kildal besluttedes i et Formand- og Repræsentantmøde at nedsætte en Kommitte af 8 Medlemmer, som i Forening med Fattigkommissionen eller et Udvalg af samme skal afgive Betænkning og Forslag til de Foranstaltninger, som Kommunebestyrelsen bør træffe i Anledning af de stigende Fattigbyrder.

Kreditkassen i Kristiania udbetaler som Udbytte for 1867 Aktiejerne 10 pCt. eller 6 Spd. pr. Aktie og afsætter 10,000 Spd. til mulige Tab samt overfører paa Reservefondet 24,000 Spd.

Vaarsildefisket antages at have givet et samlet Udbytte af 580,000 Tønder eller 1,600,000 Spd. i Penge til Fiskere og Sejlere. Forrige Aar fiskedes 530,000 Tønder eller for 1,300,000 Spd. Iaar er der gjennemsnitlig betalt meget høje Priser, nemlig 14 Ort Tønden for de 500,000 Tønder i Søndre Distrikt, 12 Ort Tønden for de 70,000 Tønder i Nordre Distrikt og 14 Ort Tønden for de 10,000 Tønder paa Søndmøre. I Søndre Distrikt har man altsaa gjort det udmærket godt, i de andre Distrikter yderst slet.

Torskefisket i Lofoten er godt paa Line i Østnæsfjorden, mindre godt og ujevnt paa Garn. Mellem Henningsvær og Nufsfjorden god Fangst, naar Vejret er spagt; i Gimsøstrømmen bedst Fiske. Priserne i denne Uge $3^1/_5$—$4^1/_2$, altsaa lidt højere end forrige Uge. — Ved Romsdalskysterne fiskes taalelig; Udbyttet staar adskillig tilbage for forrige Aar.

Til Storthingsmænd for Fredrikshald er valgt Konsul Andreas Wiel og til Suppleant Toldinspektør Vogt, begge enstemmig. Til Repræsentant for Fredrikstad er valgt Trælasthandler Schwartz og til Suppleant Politimester Bing. Fra Arendal og Grimstad er Skibsreder Morten Smith-Petersen valgt til Repræsentant med 5 St. og til Suppleant Skibsreder Wilh. Foss med 9 St.

„Norsk Samlag" er en ny i disse Dage stiftet og mest af yngre Akademici bestaaende Forening med det Formaal at besørge udgivet Skrifter paa Landsmaalet eller Bygdemaal.

Om Forslaget til en ny Foreningsakt mellem Norge og Sverige ytres i „Hamars Stiftstidende" blandt Andet følgende:

„Vi føle os forvissede om, at Forslaget fremdeles vil blive udsat for alvorlige Angreb, som maa besvares med andre Vaaben end Afskedigelser (Vinjes nemlig) eller lignende Overlast, om ikke dets Vedtagelse i nogen af de respektive Nationalforsamlinger skal ansees stærkt truet. Vi har endnu ikke glemt Striden i Statholderspørgsmaalet. Og vi tilstaa, at vi frygte den blotte Mulighed for Optagelsen af en lignende i den Grad, at vi paa det Bestemteste maa tilraade, at intet nyt Unionsforslag fremsættes for Storthinget, førend man paa Forhaand har den størst mulige Garanti for, at det virkeligen vil blive antaget. Det er bedre, at Forslaget standser paa hvilketsomhelst tidligere Stadium end ved Behandlingen paa Rigsdagen eller Storthinget, hvor selve Nationerne ligesom staa ligeoverfor hinanden, ihvorvel man her vistnok ikke vilde bære sig synderligen ilde, om Forkastelse skete fra svensk Side.

Ingen vil bestride, at her overalt i Landet raader en oprigtig hjertelig Hengivenhed for Unionen og Broderlandet, samt at denne Hengivenhed — og vi kunne tilføje Tillid — har om muligt været i stadigt Stigende, saa at en inderligere Forening derved efterhaanden er forberedt. Men da vi for vort Fædrenelands Vedkommende neppe kan tænke os Opnaaelsen af noget hjerteligere Forhold til Broderriget end det, der har udviklet sig under Foreningen som den nu er, og da vi Alle ere bestemte paa af yderste Evne at kjæmpe for Unionen som for vore særskilte Interesser, skal man vogte sig for at miskjende den Ængstelse, som Mange nære ved hvilkensomhelst Forandring i det bestaaende Unionsforhold. Man ved hvad man har; men man ved ikke hvad man faar!"

I Fredrikshald har været afholdt en af Damerne foranstaltet Bazar til Indtægt for de Fattige med et Udbytte af 801 Spd., hvoraf det Halve er indsat i Sparebanken til Brug i et kommende Aar, medens den anden Halvdel er overleveret til Forbrugsforeningen.

En Haandsymaskine — meddeler Sml. Amtst. — forfærdiget af Korpsbøssemager Eriksen, sælges til en Pris af 10 Spd. og udmærker sig ved Lethed i Bevægelse, samt leverer en Alen Tøj syet paa 2 a $2^1/_2$ Minut. Den synes mest beregnet paa at udføre Fruentimmersøm.

Bergens Haandværkerforening har, ifølge Aarsberetningen i Bergensposten, for Tiden 282 Medlemmer, en Bogsamling paa 1,743 Bind, en Understøttelseskasse med en Formue af 6,470 Spd., et Skolefond (til trængende Haandværkeres Børn) med 289 Spd. i Formue, en Skillingsbank med en Forvaltningskapital af over 100,000 Spd. samt et Industrimagasin, der sælger Arbejder og som er gaaet betydeligt fremad. I dette Aar skal 1,600 Spd. anvendes til Udvidelse af Foreningens Lokale; som Bidrag til Christies Monument henstaar 105 Spd. i Skillingsbanken. Det synes altsaa at Haandværkerforeningen i Bergen maa være en temmelig udviklet Forening, der med Held kappes med Bergens Arbejderforening om at vise de øvrige Byer et følgeværdigt Exempel.

Præmieskirend for Gutter under 16 Aar foretoges den 8de d. M. i Trondhjem efter Foranstaltning af Turn- og Skyttelaget. Henved 50 Personer deltog, og 7 Præmier uddeltes.

Det norske Brandassuranceselskab i Bergen har for 1867 et Overskud af 18,000 Spd., hvoraf den ene Halvdelen lægges til Reservefondet, og den anden udbetales med $4^1/_2$ Spd. pr. Aktie, som udgjør 9 pCt. af den indskudte Kapital.

I Skien er opstaaet Forstyrrelse i Forretningsverdenen, da Kjøbmændene Ludv. Ludvigsen, J. A. Nielsen, Borchsenius og Sagfører Tonning har overleveret deres Boer til Skifteretten. Foged Borchsenius er ogsaa dybt indviklet og søger efter Forlydende et Par Aars Tjenestefrihed fra sit Embede for at ordne sine Affærer.

I Aalesund har endel Damer indbudt til en Bazar for at hjælpe Trængende med Sædekorn og Føde for Sommeren.

Til Kapsejlingen m. m. i Stavanger har Kinserviks Kommunebestyrelse bevilget 15 Spd., hvoraf indtil 10 Spd. kan anvendes til Rejseudgifter til Jægte- og Baadbyggere. Forhenværende Konsul Wiese har stillet til Komiteens Raadighed 30 Spd.

Husflid. Vangs Sogneselskab har efter Hamars Stiftstidende behandlet det Spørgsmaal: Hvad skal der gjøres for at skaffe de mange Arbejdsløse Arbejde i Vintertiden. Talen kom til at dreje sig om den stadig synkende Husflid, og efter Forslag fra Doktor Greve vedtog Foreningen særlig at tage under Overvejelse, hvad der muligens kunde gjøres, for at Ungdommen gjennem Almuskolen kunde modtage nogle Timers ugentlig Undervisning i forskjellige Haandgjerningsarbejder.

Grundstenen til den skandinavisk-lutherske Kirke i Leith er efter Pastor Hansens Indberetning i „Bud og Hilsen" med megen Høitidelighed bleven lagt den 30te Januar d. A.

Skemassen i Nordre Østerdalen er efter Vejinspektørens Indberetning saa stor, at gamle Folk ikke mindes, at den har været saa stor. I Tolgen er dens jevne Dybde indtil 3 Alen og, hvor den er sammensøget i Faner, indtil 8—10 Alen dyb.

Kejser Napoleon har skjænket vor Konge en kostbar Foræring, nemlig to høje, prægtige Vaser af Sevresporcellæn.

Stockholms Arbejderforening tæller 405 Medlemmer. Indtrædelsespengene er 30 ß, Aarspengene 90 ß, som erlægges fjerdingaarlig med $22^1/_2$ ß. Bogsamlingen er paa 500 Bind. Sangforeningen har 30 Medlemmer, hvortil kommer 35 i den forberedende Afdeling. Til Anskaffelse af eget Hus til Foreningen haves et Fond paa ca. 577 Spd. Foreningen har ligeledes et Selskab til Salg af Husholdningssager.

Lunds Universitet skal den 27de Maj og følgende Dage fejre sin tohundredeaarige Jubelfest. Der træffes storartede Forberedelser til Højtidelighederne, som man antager Kongen og Prinds Oskar vil overvære, og Indbydelser er udgaaet til den akademiske Ungdom ved de nordiske Universiteter samt til Universiteterne i Helsingfors, Kiel, Greifswalde og Dorpat om at lade sig repræsenteret ved Festen.

Arbejderboliger bestaaende af et enkelt Hus til hver Familje agtes nu opførte af et Selskab i Stockholm; i Bergen har man som før meddelt allerede to Selskaber i nævnte Øjemed foruden nogle andre, der har opført Arbejderkaserner. De smaa Arbejdshuse ansees for de sundeste, hensigtsmæssigste og de for Arbejderne selv koseligste og hyggeligste; at Arbejderne ogsaa sætte megen Pris paa at kunne eje sit eget Hus, og at hans Selvstændighedsfølelse derved styrkes, er en vigtig Ting.

En Folkebank er under Dannelse i Gefle, hvor Arbejderne allerede har en Husholdningsforening, der siden Oktober har omsat 10,000 Spd. i Varer. Paa et Folkemøde paa 4—500 Mennesker i Sundswall besluttedes ogsaa at prøve paa at faa istand en Folkebank og et Slags Folkehøjskole eller Søndagsskole.

De forulykkede Skibes Tal i 1867 beløber sig i det Hele til 3,045 (113 flere end i 1866), af hvilke 2,711 vare Sejlskibe, 131 Dampskibe og 203 Sejl- og Dampskibe ansees tabte paa Grund af Mangel paa Efterretninger. 369 er forulykket ved Paasejling, 1,433 ved Stranding, 452 ved Synkning og 79 ved Ildebrand osv. 1,438 tilhørte efter Flaget England, 364 Amerika, 273 Frankrig, 112 Holland, 156 Prøjssen, 116 Norge, 62 Italien, 69 Danmark, 45 Spanien, 31 Østerrige, 46 Sverig, 12 Hamburg, 39 Rusland, 36 Grækenland, 11 Bremen, 8 Oldenburg, 11 Portugal, 7 Belgien, 18 Meklenburg, 7 Tyrkiet, 5 Brasilien, 1 Lybek, 3 Haiti, 2 Sandvichsøerne, 10 andre Nationer, 163 havde ukjendt Flag.

Fattighjælp. I Kjøbenhavn findes et Selskab, der kaldes „Christianshavns Understøttelsesforening", og som i flere Henseender, hvad frivillig Fattigpleje forenet med Arbejde angaar, kan tjene til Vink for dem, der i denne Tid søger at oprette lignende Foreninger her i Landet. Selskabet har 5 Bestyrerkredse og 67 Undersøgelsesdistrikter, og det har forrige Aar undersøgt 576 Familjers eller enkelte Personers Vilkaar, samt skaffet Arbejdsfortjeneste eller Understøttelse til 206. Det Arbejde, som Foreningen har skaffet Fattige, har ikke været af den Beskaffenhed, at man derved har gaaet andre Arbejdere i Næringen; det har fornemmelig bestaaet i Kafferensning og tildels Strikning. Foreningen har en Sparekasse, hvori der ialt har været indsat 40,000 Spd., og søger nu at faa istand et Laanekontor. Foreningens Indtægter var $1853^1/_2$ Spd., Udgifter 1195 Spd.; Virksomheden er indskrænket til den ene Bydel.

Paa Island, hvor Fiskerierne ikke har synderlig god Trivsel, har en Skotlænder, James Ritschie fra Peterhead (en By med stor Sildebedrift) oprettet et Fiskelag, der forrige Aar gav en Indtægt af 390,000 Spd.

Englands Krig med Abyssinien skal nu koste 18 Millioner Spd.! Dette er blot for at komme hen til Fiendens Land; hvormeget det saa skal koste at slaaes og derpaa vende hjem igjen, bliver et nyt Regnestykke.

Stemmerettens Udvidelse foreslaaes nu at udstrækkes til Skotland, og et Lovforslag er allerede ved anden Gangs Behandling bleven bifaldt i det engelske Parlia-

ment. Et Udvalg af 30 engelske Parliamentsmedlemmer er sysselsat med Spørgsmaalet om Stemmerettens Udvidelse til Kvindfolket. — I Kansas i Nordamerika, hvor Kvindfolket allerede har Stemmeret, er det nu bestemt, at de ogjaa kan være Sagførere; Lovforsamlingerne har allerede ansat nogle som Kontorfolk.

Opstanden paa Kreta skal ifølge de sidste Efterretninger voxe og blive til alt større og større Fortræd for Tyrken. Nylig har Oprørerne slaaet Tyrken i to Slag strax paa hinanden, og senere har de tyrkiske Soldater søgt om at faa vende tilbage til Tyrkiet, da de led saa meget ondt paa Øen Kreta; men Regjeringen gav den Besked, at de skulde blive og slaaes med Kretafolket. Man tvivler om, at Tyrken vil klare sig, men man kan tvivle endnu mere paa, om Beretningerne er sande.

Ledigt: Bindalens Sognekald under Søndre Helgelands Provsti (325 Spd.); Orkedals Sorenskriverembede (Brutto 1980 Spd.); Foldens Lensmandsbestilling i Salten (250 Spd.); en Lærerpost ved Kongsbergs Middel- og Realskole (250 Spdlr.). Toldkasserer-Embedet i Moss (1280 Spd.); Toldopsyns-Embedet i Vadsø (300 Spd.).

Udnævnt: Kand. jur. N. Hals til Fuldmægtig i Armedepartementet; Kand. theol. W. E Holst til Kateket, Bestyrer og Førstelærer ved den højere Almueskole i Egersund; Kand. theol. W. L. Koren til pers. Kapellan hos Sognepræsten i Selø; Kand. theol. C. Lilloe til Seminarielærer ved Stordøens Skolelærerseminarium; Underretssagfører J. T. G. Smith til Politimester i Sarpsborg; Marinelæge J. W. Holmboe til Distriktslæge i Ranen; Undertoldbetjent H. W. Holter til Overtoldbetjent i Bergens Tolddistrikt; Undertoldbetjent C. L. Due til Overtoldbetjent i Flekkefjord; Premierløjtn. P. A. J. Tharum til Kaptejn og Chef for 2det Komp. af Trondhjems borgerlige Infanteriorps; Premierløjtn. T. C. B. Frølich til Stabskapt. ved 11te Batteri under 5te Art.-Bat.; Sekondløjtn. H. A. Glørsen til Premierløjtn. i Artilleribrigaden; Premierløjtn. P. N. Hals ansat som Premierløjtn. ved 1ste Komp. af Norske Jægerkorps; Underretssagfører O. Thommesen konst. som 7de Assessor i Kristiania Byret; H. J. Lockwood anerkjendt som de forenede nordamerikanske Staters Konsul i Bergen; Handlende C. Thaulow anerkjendt som østerrigsk Konsularagent i Trondhjem; Generalmajor m. m. H. K. Fleischer til Chef for Kongens Norske Hofstat; J. C. H. Wedel-Jarlsberg til Kammerherre; Seminarist J. A. Hauan til Lensmand i Hammerfest Thinglag.

Hyre og Arbejdspriser er fortiden følgende:

	Styrmandsh.	Matrosh.	Fast Dagløn.	Sjau.
Kristiania	14, 15-18	9	46 ß	48-60
Drammen	14-15	9-10	48 ß	—
Trondhjem	14	11	48 ß	40 ß
Fredrikshald	16	9	36 ß	32-48
Stavanger	14-16	10-14	60 ß	72 ß

Kornpriserne for udenlandsk Vare i Partier:

	Kr.ania.	Dramm.	Trondhj.	Bergen.	Fr.hald.
Rug (prøjs.)	$6\frac{1}{10}$	7	$6\frac{4}{5}$	—	$6\frac{4}{5}$ S. Td.
Rug (russ.)	—	—	—	$5\frac{11}{12}$	— —
Byg	$5\frac{3}{10}$	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{4}{5}$	$4\frac{1}{2}$	5 —
Havre	—	$2\frac{3}{5}$	$2\frac{1}{5}$	—	$2\frac{1}{2}$ —

Torvepriserne i Kristiania 25de, Drammen og Fredrikshald 24de, Trondhjem 21de, Stavanger og Bergen.

	Kr.ania	Dramm.	Fr.hald	Bergen.	Stav.	Tr.hjem
Oxekjød .	5	6	4	$4\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	4 O.BT
Kalvekjød.	6	$5\frac{1}{2}$	—	6	—	$(1\frac{1}{2})$ —
Faarekjød	5	6	—	—	—	5 —
Flesk . . .	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	6	—	7	$6\frac{1}{2}$ —
Æg . . .	—	—	24	—	24	36 ß Snes
Smør . .	12	12	12	$10\frac{1}{2}$	11	10 O.BT
Poteter .	10	13	16	13	12	8 O. Td.
Birkeved .	16	13	—	20	20	15 O.Fv.
Furuved .	13	10	9	—	15	11 —
Granved .	$11\frac{1}{2}$	9	—	—	—	9 —
Stenkul .	—	—	—	52	66	— ß Td.
Voldhø .	$9\frac{1}{2}$	8	10	—	$17\frac{1}{2}$	11 O.SkT

NB. Denne Gang er kun de højeste Priser i Kristiania medtagne; de laveste Priser er fra 12 ß til 1 Mark under.

Desuden i Kristiania: Timoteihø $2\text{-}2\frac{2}{5}$ Spd., Rughalm 4 Ort, Byghalm 4-5 Ort, Havrehalm $4\text{-}4\frac{1}{2}$ Ort, Havremel 7-8 Spd. pr. Skpd., Byg $4\text{-}4\frac{2}{5}$ Spd., Havre $2\frac{3}{5}\text{-}2\frac{4}{5}$ Spd. Td., Talg $5\frac{1}{2}$-6 Ort Bpd. (i Bergen 6 Ort), Gaas $6\text{-}6\frac{1}{2}$ Ort, Tiur 84-90 ß (Dramm. 96, Trondhjem 60 ß), (Røj i Dramm. 42 ß, Tr.hjem 36 ß), Aarhøne 48 ß, (Aarfugl i Tr.hjem 24 ß), Ryper 18-20 ß (Tr.hjem 15-16 ß), Hjerper 24 ß. Fremdeles: i Bergen 5 ß for Gammelost, 42-44 ß for Kalvekind, 2 Spd. 96 ß Favnen for Olderved. Østers er 6 Ort Fjerdingen, i Trondhjem 4 Ort for 120 Stykker.

I lukket Omslag koster Bladet 4 ß mere for Fjerdingaaret; de, der kun have betalt 3 ß, maa ved næste Indsendelse erlægge det Resterende.

I Sykelvens Annexsogn — Ørskaug Præstegjeld — er 2 Skolelærerposter ledig. Skoletiden for den ene er $30\frac{1}{2}$ Uge for den anden 36 Uger. Forandringer forbeholdes. Skolen holdes for Tiden paa Omgang. Løn 1 Spd. 1 Ort ugentlig — Kost og Logis i Skoletiden in natura. Ansøgninger stilede til Bergens Stiftsdirektion indsendes inden 6 Uger til Ørskaugs Sognepræst.

6 Marts 1868.

Ledig Lærerpost og Organistbestilling.

En Underlærerpost ved Egersunds Ladesteds Almueskole og den med samme forenede Organistbestilling ved Egersunds Kirke. Den aarlige Løn for Lærerposten er 120 Spd. og for Organistbestillingen 30 Spd. med nogle mindre Sportler ved enkelte Anledninger paa Søgnedage. Undervisningstiden er i Vinterhalvaaret 28, i Sommerhalvaaret 33 Timer ugentlig. 3 Maaneders Opsigelse forbeholdes. Andragender, ledsagede af de fornødne Attester og stilede til Dalernes Provsti, indsendes i betalte Breve til Egersunds Ladesteds Skolekommission inden 26de April førstkommende.

Egersunds Præstegaard den 13de Marts 1868.

K. A. Bugge.

---

3 Lærerposter

ved Almueskolen ere ledige i Vardø Præstegjeld.

1) Den ene omfatter 3 Kredse nemlig **Baasfjords, Mahurs** og Syltefjords med lejet Lokale paa de 2 sidstnævnte Steder. Undervisningstiden er 28 Uger aarlig a 3 Spd. 65 Skill. i Løn og 1 Spd. 48 Sk. i Kostholdsgodtgjørelse pr. Uge. Distriktet er et Overgangsdistrikt, og hos vedkommende Ansøgere fordres Legitimation for Dygtighed i det lappiske Sprog.
2) Den anden omfatter 3 Kredse, nemlig **Hevningbergs, Persfjords** og **Smalrorens** med lejet Lokale paa de 2 sidstnævnte Steder. Undervisningstiden er 20 Uger aarlig a 2 Spd. i Løn og 1 Spd. 48 Sk. i Kostholdsgodtgjørelse pr. Uge.
3) Den tredie omfatter 2 Kredse nemlig **Kromviks** og **Komagværs** med lejede Lokaler. Undervisningstid og Løn som under No. 2. Øvelse i at tale det kvænske Sprog er ønskelig hos vedkommende Lærer.

Forøvrigt forbeholdes ved samtlige Lærerposter Omregulering af Skolekredsene med forlænget Skoletid. De ansættendes Lærere ville i Almindelighed kunne tage Del i Loddefisket.

Ansøgninger, stilede til Tromsø Stiftsdirektion, kunne i frankerede Breve indsendes til Vardø Skolekommission inden April Maaneds Udgang.

Vardø Præstegaard 29de Januar 1868.

J. Wisløff.

Bestyrerindeposten ved Sarpsborgs private Pigeskole

bliver ledig fra 1ste August d. A. Skolen har 3 Klasser med 3 Lærerinder. Undervisningstiden bliver indtil 30 Timer ugentlig i de almindelige Skolefag samt Sprog, navnlig Tydsk, og, om forlanges, Engelsk samt Begyndelsesgrundene i Fransk. 3 Maaneders gjensidig Opsigelse. Lønneu, 180 Spd. aarlig, vil blive forhøjet til 200, om Skolens Søgning tillader det. Ansøgninger indsendes inden Udgangen af Marts til A. Balchen,

Sognepræst til Sarpsborg.

Sarpsborg, 15de Februar 1868.

Udskiftningselev.

Hos Udskiftningsformand Kamstrup i Kristians Amt er Plads ledig for en Elev. Herpaa Reflekterende ville behage at henvende sig til ham med Opgivende af Alder og Forkundskaber under Adresse: Jongerud pr. Lillehammer.

Aars og Voss's Skole.

Indmeldelser til det nye Skoleaar, som begynder i August, modtages paa Kontoret Kl. 11—12 Formiddag.

Det bemærkes, at Realafdelingen, hvorfra der dimitteres til Krigsskolen, nu er i Gang med alle sine Klasser.

Paraffin-Olie Co. i Mandal

anbefaler:

Gjødningsstof (Superphosphate)

særdeles righoldigt paa opløselig Phosphorsyre [indeholder i Vand opløselig Phosphorsyre 16,72 pCt. svarende til . . . . . 27,55 pCt. sur phosphorsur Kalk (C a O. 2 HO. PO 5)].

Vi tillade os at henvise til en Opsats i Morgenbladet No. 161 af 13de Juni 1867 fra Hr. Universitets-Stipendiat Th. Hjortdahl, hvorefter dette Gjødningsstof efter Taxter opgivne fra Aas Landbrugsskole ved DHrr. Dahl og Irgens, værdsættes **høiest** af de her i Landet fabrikerede Gjødningsstoffe.

Efter den ved Aas Landbrugsskoles chemiske Laboratorium under 15de November 1867 udførte Analyse er meddelt følgende

„Erklæring:

„Af ovenstaaende Analyse fremgaar at Mandals „Superphosphate, der forøvrigt udmærker sig ved „sin melfine Form, er et paa opløselig Phosphorsyre „**ualmindeligt** rigt Gjødningsmiddel. Superphosphatet vil navnlig med Fordel lade sig anvende i Forening med almindelig Staldgjødsel, Chilisalpeter, „Peruguano eller andre kvælstofrige Gjødningsmidler. „Den af Analysen, efter de her ved Aas brugelige „Taxter, beregnede Værdi bliver 2 Spd. 59 ß pr. 100 T.

Aas høiere Landbrugsskole, 16de November 1867.

I. A. Dahl. M. Irgens.

Vi kunne fremdeles sælge vor nuhavende Beholdning for 2 Spd. 36 Sk. pr. 100, iberegnet Sæk, fragtfrit nærmeste By ved Kysten. — Leveres i Sække paa 200 T, og faaes saavel direkte fra Fabrikken, som hos Handlende.

Riisøe Bank pr. Mandal den 12te Febr. 1868.

Ved Akershuus Amts Landbrugsskole begynder et ny 2aarigt Kursus 27de April førstkommende. For at optages som Elev, hvortil Bondesønner inden Amtet ere fortrinsberettigede, fordres ingen specielle Forkundskaber. Betalingen, 2 Spd. maanedlig, erlægges forskudsvis. Ved Skolen er 2de Fripladse. Anmeldelser af nye Elever, ledsaget af Vidnesbyrd om moralsk Vandel samt Lægeattest, bedes fremsendte til Undertegnede inden Udgangen af indeværende Maaned.

Kykken i Ullensaker 13 Marts 1868.

N. Steenbuch.

Christiania almindelige Brandforsikringsselskab
og
Livsforsikringsselskabet IDUN

med

Aktiekapitaler: En Million Species

tegner Forsikringer imod billige Præmier og liberale Vilkaar.

Hovedkontor: No. 5, Prindsens Gade.

D. Kildal. Ths. Joh. Heftye. Joh. H. Andresen.
B. Dybwad. J. Gjerdrum.

Brandforsikrings-Selskabet
„NORDEN"

overtager Forsikringer i Landdistrikterne paa almindelige Landbonærings-Gjenstande til $\frac{1}{4}$ pCt. eller 30 Skilling af 100 Spd. for Aaret; man henvende sig til Hovedcontoiret i Christiania eller nærmeste Agent.

Jacob Ihlen. H. F. Løkke. Olai Olsen.
M. Langaard. J. Birch.

C. F. Gjerdrum.
adm. Directeur.

Brandforsikringsselskabet NORDENS Agenter

i Aker ere:

Hr. Lensmand Chr. Lilloe paa Lilloe i Vestre Aker.
- H. O. Østdahl paa Malerhougen i Østre Aker.

Christiania den 12te Marts 1868.

C. F. Gjerdrum.

Træer

til Plantning faaes billig tilkjøbs hos Undertegnede. For Tiden haves fornemlig Asketræer fra $\frac{1}{2}$ til $1\frac{1}{2}$ Alen høie, samt smaa Ege- og Almetræer, men jeg haaber fremtidig at kunne skaffe foruden saadanne tillige Lærketræer samt forskjellige Frugttræer og Bærbuske. Emballage ved Forsendelse til fjernere Steder besørges ligeledes uden Priisforhøielse.

Underthun pr. Evindvik, 16de Marts 1868.

J. W. H. Landmark, Lensmand.

Sprit Edikke.

Fra vort nyt anlagte Edikkebryggeri tillade vi os at anbefale Spritedikke af en fortrinlig qualité, idet vi henvise til nedenstaaende Attest fra Hr. Professor i Chemi P. Waage.

Kristiania den 13de Marts 1868.

Simers & Co.

Ved at lade undersöge den Edikke som fabrikeres af DHerrer Simers & Co. samt 4 Sorter fransk Edikke, har jeg fundet at förstnævnte baade i Henseende til Reenhed og Styrke overgaar de undersögte udenlandske Sorter.

Kristiania den 9de Marts 1868.

P. Waage.

Jordeiendom ved Varangerfjorden til Leie.

Ved Mortensnæs, 3 Mile indenfor Vadsø er en Jordeiendom med paastaaende Vaanings- og Udhus samt Hjeldbrug at faa tilleie for 40 Spdlr. om Aaret mod Kaution. Paa Jorden, der er indhegnet kan fødes 3 a 4 Kjør. Husene ere i god Stand og vel indredede. Eiendommen, der støder lige til Søen er meget heldigt beliggende for Fiskeri.

Nærmere Underretning kan faaes ved at henvende sig gjennem frankerede Breve til Eieren Henning Wedege, Nyborg pr. Vadsø.

Gaard tilsalgs.

Ole Nielsen Bjordal agter at sælge sin betydelige Eiendom Gaarden Bjordal, af Skyld 17 Daler 60 Skilling. Gaarden, — der er beliggende ved Fulsæt-Fjorden i Ladvigs Præstegjeld paa Søndre Side af Sognefjorden og omtrent ligeoverfor Vadems-Fjorden, — har en betydelig god Baandskov og Birkeskov og en Del Furuskov, samt Saugbrug og Qværnebrug, og har en god Beliggenhed i en flad Dal. Jordveien kan med Lethed forbedres og videre opdyrkes og udvides og ere Gaardens Huse i god Stand, et stort og godt Vaaningshus er nylig opført af Nyt. Gaarden er som Følge af dens Beliggenhed meget letbrugt og har bekvemme Havnegange, hvoraf Vaar- og Høst-Stølen støder lige til Hjemmarken. Gjennem Eiendommen, der optager hele Dalen, løber en Elv, der er skikket for Fiskeudklækning og falder der undertiden Sildefiske i Fulsæt-Fjorden.

Salgskonditionerne ere billige og ville saameget, som muligt, blive lempede efter Kjøberens Ønske. Liebhavere behage at henvende sig til Eieren pr. Vadems Postaabneri i Sogn.

Wheeler & Wilsons amerikanske
Original-Symaskiner.

Disse Maskiner, der ere anerkjendte som de **fortrinligste**, og hvis Eftergjørelse endnu ingen har opnaaet, vare de **Eneste**, som paa Verdensudstillingen i Paris 1867 erholdt den høieste Belønning

"GULDMEDALJEN".

Eneudsalget for samme er for Christiania overdraget til Hr. **Adelsteen Knudsen.**

Hamburg i December 1867. F. Armstrong, Generalagent.

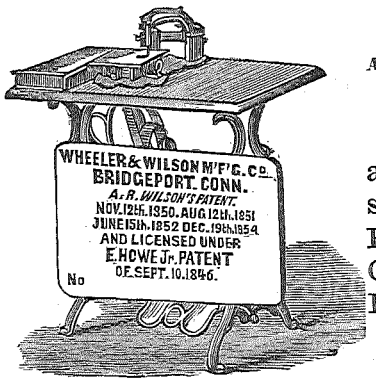

I Henhold til Ovenstaaende tillader jeg mig at anbefale disse allerede tidligere her i Landet som de fortrinligste anerkjendte Symaskiner. I Partier og til Udsælgere tilstaaes betydelig Rabat. Gratis Undervisning. Paa Forlangende erholdes Pris-Courant tilstillet.

Adelsteen Knudsen,
Revierstrædet No. 2.

Jeg tillader mig at anbefale mit assorterede Lager af Symaskiner:
Willcox & Gibbs, C. I. Netuschills,
Wheeler & Wilsons, Uias Hoves.

Af **Wheeler & Wilsons amerikanske Original-Maskiner**

haves stedse i stort Udvalg paa Lager; disse Fabrikanters Maskiner vare de **Eneste** blandt 82 Udstillere paa Verdensudstillingen i Paris 1867, der erholdt den høieste Belønning „**Guldmedaljen.**"

Endvidere Haandmaskiner fra 8 til 14 Spd., saavelsom Hoves fortrinlige Haandværkermaskiner.

☞ **Ved at se de forskjellige Sorter Maskiner og deres Söm stillede ved Siden af hinanden, ville Kjöbere have den bedste Anledning til at vælge. I min Maskinsömskole meddeles Kjöbere Undervisning gratis, indtil de selv finde sig tilfredsstillede.**

Willcox & Gibbs Haandsymaskine.

Af Clemens Müllers anerkjendte Haandsymaskiner (Willcox & Gibbs System) er ny Forsyning ankommen til Undertegnede. Denne Maskine anbefales som den fortrinligste af alle hidtil i Handelen værende Haandsymaskiner. Maskinens Pris med tilhørende Apparat er 14 Spd. Udsælgere erholde betydelig Rabat. Undervisning gratis.

Udenbyesboende kan ved at følge den tydelig udarbeidede Brugsanvisning hurtig sætte sig ind i Maskinens Behandling. Borde til denne Maskine, saa den kan trædes, koste 5, 6 og 8 Spd.

Naale og Apparater for de fleste her brugelige Maskiner haves stedse paa Lager.

Alle Slags Silke, Lintraad og Bomuldsgarn af bedste Sort for Symaskiner i Partier og mindre Dele.

Danske Handsker i stort Udvalg og af fortrinlig Kvalitet for Damer, Herrer og Börn anbefales af

Lovise Fleischer,
Kongens Gade No. 14.

Zinkhvidt

af sjelden intens Hvidhed, med god Dækkekraft og aldeles fri for Krystaller, sælges i foustagevis til 9½ Sk. pr. ℔, hos I. Haslund & Søn.

Gammel Linolie,

raa 19 Sk., kogt 20½ Sk., hjemkogt 21 Sk. pr. Pot i foustagevis, ægte Bomolie, Standolie, Terpentinolie, Siccatifolie (Tørreolie), bedste Sort 4 Mk. pr. Pot, bleget Olie 32 Sk. & 36 Sk. pr. Pot, hos I. Haslund & Søn.

Udmærket gode Fernisser m. m.

Flere Sorter lysbrun, brun og hvid Copal til 3 Mk. 18 Sk., 4 Mk, 4 Mk. 12 Sk. pr. Pot, aldeles fortrinlig Vogncopal 1 Spd. pr. Pot, Damar- & Bernstenfernis, Japanlak, Asphaltlak 3 Mk. 12 Sk. & 4 Mk pr. Pot, Jernlak (sort, blank, jernconserverende), klar Skibsfernis, do. Strygelak, do. Guldfernis, do. Guldgrund, Politur, lys, tyk & tynd, lys Schellak, Beits m. m. m., tørre & olierevne **Malervarer** samt **Farvervarer**, i Partier og mindre Dele hos I. Haslund & Søn.

Emigranter til Amerika.

Med de for sin Størrelse, Soliditet og gode Indretning vel bekjendte Post- og Paket-Dampskibe tilhørende Firmaet **Hendyside & Henderson** i Glasgow befordres Emigranter hurtig og bekvemt til Amerika med Kost ombord fra Christiania til New-York. Indskrivning foregaar og Underretning erholdes hos Undertegnede i Fredrikstad og i Gaarden No. 10, b, Storgaden i Christiania. En med Forholdene i Amerika bekjendt Normand vil ledsage Emigranterne. Fri Læge og Medicin tilstaaes.

H. L. Thalberg, Autoriseret.

Quebek—Amerika.

De hurtigseilende og i Passagerfarten fordelagtige bekjendte Skibe „Flora," ført af Capt. Jørgensen og „Fauna," ført af Capt. Hansen, afgaar herfra til Quebek i førstkommende April Maaned.

Indskrivning sker samt nærmere Oplysninger meddeles ved P. Lg. Aas,
nedre Sund, Bragernæs.

Drammen den 14de October 1867.

Paa mit Forlag er udkommet og faaes i enhver Boglade:

Norsk Landmandsbog for 1868,

udgivet af **P. Chr. Asbjørnsen.** Pris 36 ß heftet, 42 ß i Papbind; med Posten 6 ß mere. Indhold: A. Rosing, et Livsbillede, af Forstmester Asbjørnsen; Chemien som Dannelsesmiddel for Landmænd, af Rosing; Om Vexelbruget, af Boyesen; Om Torden og Lynild, af Prof. Christie; Om Flødeafsætningen, af Forvalter Aaser; Om Fællesskab og Udskiftning, af Eyvind Dahl; Lidt om vore Ferskvandsfisteriers lovmæssige Ordning, af M. G. Hetting; Om Melkebruget, især med Hensyn til den amerikanske Afkjølingsmethode, af Direktør Dahl; Heimdalsmyrene af Prof. Dr. Kjerulf og Asbjørnsen. Smaastykker: Om Kolik hos Hesten; om Kalving; lidt Kvægstatistik; Bøger for Landmænd. (Avertissements-Tillæg).

Jacob Dybwad.

Hos Beyer i Bergen er udkommet:
Jacob Otto Hoofs
Høimesseprædikener over de aarlige Søn- og Helligdages Evangelier, anden norske Udgave, gjennemseet og fornyet Oversættelse af Provst **Chr. Dick**, Pris heftet 1 Spd. Forsendt med Posten er Portoen 16 ß.

God og billig Bog.

For hurtigt at omsætte et vist Antal Exemplarer af **Schuberts aandelige Guldkorn**, Fortællinger, Levnetsbeskrivelser, Missjonsliv og Rejsebeskrivelser, 38 Ark stor Oktav til Bogladepris 1 Spd., **sælges Bogen for 48 ß, frit forsendt med Posten.** Der tages kun Hensyn til Rekvisitioner, der ledsages af Betaling i Penge eller Postfrimærker. F. Beyer i Bergen.

Hos B. C. Grøntoft i Christianssand er udkommet og faaes i Bogladerne:

G. Bergh. Sangbog paa Ziffre og Noder for de norske Almue-, Borger- og Realskoler, samt til Seminariebrug, 3die Udgave, 2det forøgede Oplag. Pris indb. 18 Skill.

A. N. Feragen. Regne-ABC, 4de Udgave. Pris 6 Sk., Facitbog 2 Sk., indb. med Facit i et Bind 12 Sk.

— Regneøvelser for Pigebørn. Pris indb. 30 Sk., Facitbog 6 Sk., indb. med Facit i et Bind 36 Sk.

Et smukt og snilt Pigebarn, ½ Aar gl., ønskes bortleiet til en børnløs Enke eller et Par børnløse Folk af god Familie, helst i en af Bygderne om Christiania eller en af Byerne langs Fjorden. Godtgjørelsen vil blive rigelig. Billet mærket „Lina" bedes nedlagt i dette Blads Expedition inden 1ste Mai.

Subscriptions-Indbydelse
paa
Samlede Skrifter
af
J. S. Welhaven.

Indhold: I. Skrifter fra Striden med Henrik Wergeland. — Norges Dæmring m. m. — II. Recensioner. — Journalistiske Afhandlinger og Skizzer, vedkommende Literatur, Kunst og Samfundsliv. — III—V. Digte. — VI. Literaturhistoriske og biografiske Fremstillinger. — Taler og Foredrag. — VII. Skildringer af Naturen og Folkelivet, Reisebilleder fra Paris. — VIII. Ewald og de norske Digtere.

J. S. Welhavens samlede Skrifter, ordnede og gjennemseede af Forfatteren, ville udkomme i 8 Bind, hvert ca. 20 Ark, til en Pris af 66 Sk. Bindet.

1ste Bind, hvormed følger et litograferet **Portrait** af Welhaven, samt 2det, 3die og 4de Bind ere udkomne og ligge til Eftersyn i alle Boglader; de øvrige følge med 6 à 8 Ugers Mellemtid.

Subscription modtages i alle Boglader i Norge.

Gyldendalske Boghandel.

J. L. Heibergs samlede Skrifter.

For at lette Anskaffelsen af ovenstaaende Værk, der udgjør 2 Afdelinger, nemlig:

Første Afdeling: **Prosaiske Skrifter** 11 Bind
Anden Afdeling: **Poetiske Skrifter** 11 Bind

har undertegnede Forlægger indbudt til en ny Subskription. Denne er begyndt den 11te Januar d. A. med 1ste Bind af de **prosaiske** Skrifter og den 1ste Februar med 1ste Bind af de **poetiske** Skrifter, og der udkommer fremdeles den 1ste og 15de i hver Maaned et Bind afvexlende af hver Afdeling. Subskriptionspris 1 Rd. d. N. M. for hvert Bind. Hver Afdeling kan faaes særskilt; enkelte Bind derimod ikke.

Subskription modtages fremdeles i alle Boglader.

Kjøbenhavn, 13 Marts 1868.

C. A. Reitzel.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommen:

Provst Fredrik Schmidts Dagbøger.

Udgivne i Uddrag ved **N. Hancke.**

Indhold:

I. Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise fra 19 August til 29 October 1807.
II. Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise fra 24 Januar til 18 Mai 1811.
III. Dagbog fra Rigsforsamlingen paa Eidsvold fra 7 April til 24 Mai 1814.
IV. Dagbog under det overordentlige Storthing fra 5 October til 29 Novbr. 1814.
V. Dagbog under et Ophold i Kjøbenhavn fra 7 October 1817 til 11 April 1818.

Pris heftet: 2 Rdl. d. Rm.

Paa mit Forlag er udkommet og faaes i Bogladerne:

Arndts Konfirmationsgave til Ledsagelse gjennem Livet, oversat af F. M. Bugge, 3die Oplag 1868, indb. 60 ß, med Guldsnit 84 ß.

Henr. Müllers Raade og Sandhed eller kristelig Skatkiste, korte Betragtninger til hver Dag i Aaret (**ordnede efter Luthers lille Katechismus**), oversat af J. E. Unger, indb. 60 ß, med Guldsnit 96 ß.

F. Beyer i Bergen.

Paa den **Gyldendalske Boghandels** Forlag er udkommet og at faae i alle Boglader:

Peer Gynt,

Et dramatisk Digt
af
Henrik Ibsen.

2det Oplag.

99 Skill., eleg. indb. 1 Spd. 18 Sk.

Af samme Forfatter er tidligere udkommet:

Brand. Et dramatisk Digt. **4de Oplag.** 99 Sk.

Kjærlighedens Komedie. Komedie i 3 Akter. **2den Udgave.** 55 Sk.

Paa den **Gyldendalske Boghandels** Forlag er udkommet og at faae i alle Boglader i Norge:

Om Hindringer og Betingelser
for
Det aandelige Liv i Nutiden.

Sexten Forelæsninger, holdte ved Universitetet i Christiania September—Oktober 1867,

af **Professor R. Nielsen.**

1 Spd. 12 Sk.

Kristiania. H. Tønsbergs Bogtrykkeri.